

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Kalvo Kotkas

POLITSEITEENUSE KÄTTESAADAVUSE PARANDAMINE JA
KOGUKONNAKESKSE POLITSEITÖÖ ARENDAMINE
KORDONITE VÕIMEKUSE BAASIL VÄRSKA JA SAATSE
KORDONITE NÄITEL

Lõputöö

Juhendaja:

Heiki Suomalainen, MBA

Muraste 2014

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Politsei- ja piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: mai 2014
Töö pealkiri: POLITSEITEENUSE KÄTTESAADAVUSE PARANDAMINE JA KOGUKONNAKESKSE POLITSEITÖÖ ARENDAMINE KORDONITE VÕIMEKUSE BAASIL VÄRSKA JA SAATSE KORDONITE NÄITEL THE IMPROVEMENT OF POLICE SERVICE AVAILABILITY AND COMMUNITY POLICING USING THE EXAMPLE OF VÄRSKA AND SAATSE BORDER GUARD STATION	
Töö autor: Kalvo Kotkas	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
Lühikokkuvõte: Käesolev lõputöö on esitatud 51 leheküljel. Viidatud allikate nimekirja kuulub 22 nimetust. Töös on esitatud 1 joonis, 6 tabelit ja 6 lisa. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ning resümees inglise keeles. Lõputöö eesmärgiks oli selgitada välja Värskas ja Saatses kordoni võimekus politseiteenuse kättesaadavuse parandamiseks ning kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks piirkonnas. Eesmärgi saavutamiseks uuris autor teoreetilist kirjandust, teostas piirkonnaanalüüsi, kasutas varasemaid PPA poolt läbiviidud uuringuid kogukonna arvamuste kohta ja viis kvantitatiivse uurimismeetodina läbi ankeetküsitluse Värskas ja Saatses kordonite isikkoosseisude hulgas. Ankeetküsitluse eesmärk oli koguda hinnanguid ja ettepanekuid politseiteenuse kättesaadavuse osas ning leida võimalikke seoseid kogukonnakeskse politseitöö ja erinevate piiri valvamise meetodite vahel. Töö kokkuvõttes esitab autor omapoolsed järeldused ja ettepanekud kasutamaks kordonite võimekuse baasil politseiteenuse parandamisel ja kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks.	
Võtmesõnad: kogukonnakeskne politseitöö, kogukond, koostöö, politseiteenus	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>Community policing, community, cooperation, police service</i>	
Säilitamise koht: Politsei- ja piirivalvekolledži raamatukogu	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Aivar Toompere	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Heiki Suomalainen	Allkiri:

SISUKORD

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON	2
SISSEJUHATUS	5
1. PIIRKONNA ANALÜÜS, ÕIGUSKORD JA -PROBLEEMID	7
1.1 Värskas valla üldisloomustus	7
1.2. Probleemid piirkonnas ja süütegude tendentsid Värskas vallas.....	8
1.3. Ülevaade õiguskorra probleemidest ja suundadest Värskas vallas	9
2. KOGUKONNAKESKSE POLITSEITÖÖ PÕHIMÕTTED	12
2.1. Kogukonnakeskne ja piirkondlik politseitöö koostöövõimekuse tagamisel.....	12
2.2. Usaldus ja solidaarsus. Kordoni võimekus, mida kasutada kogukonna lähendamises politseile ja kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks piirkonnas.....	15
2.3. Elanike hinnangud politseiametnike tööle ja ülevaade 2011. aastal omavalitsusjuhtide seas läbiviidud küsitluse tulemustest	18
3. KVANTITATIIVNE UURIMUS VÄRSKA JA SAATSE KORDONI ISIKKOOSSEISU OSAS, UURIMISMETOODIKA, TULEMUSED JA ANALÜÜS	23
3.1. Uurimuse eesmärk, meetodika ja valim	23
3.2. Uurimuse tulemused ja analüüs.....	26
3.3. Uurimistulemuste kokkuvõte.....	31
KOKKUVÕTE	34

SUMMARY	36
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	37
VIIDATUD ALLIKATE ÜLEVAADE	38
LISA 1. REGISTREERITUD SÜÜTEOD VÄRSKA VALLAS (ALIS, MIS 2014)	40
LISA 2. ANKEETKÜSIMUSTIK	42
LISA 3. KIRJELDAV STATISTIKA KORDONITE VÕRDLUSES	46
LISA 4. KORRELATSIOON TEENISTUSKOHA JA HINNANGUTE ÜLE TEADMISTE KOHTA	49
LISA 5. SEOSSED TEADMISTE JA ERINEVATE PIIRI VALVAMISE MEETODITE VAHEL	50
LISA 6. SEOSSED ELANIKE KAASAMISES PIIRI VALVAMISSE ERINEVATES POLITSEITÖÖ TEGEVUSTES	51

SISSEJUHATUS

„Politseiteenuse kättesaadavuse parandamine ja kogukonnakeskse politseitöö arendamine kordonite võimekuse baasil Värskas ja Saatse kordonite näitel“ on lõputöö teema, mis sai alguse uudest mõttest, kuidas Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni ajutise kontrolljoonega külgnevates piiriäärsetes valdades on võimalik politseiteenuse kättesaadavust parandada, vaadeldes samal ajal nii rahvusvaheliselt kui Eestis tunnustatud kogukonnakeskse politseitöö strateegiaid.

Probleem on seotud sellega, et linnas elavatel inimestel on politsei poole pöördumiseks ja kontakteerumiseks oluliselt paremad võimalused kui maapiirkondades elavatel kodanikel. Näiteks on linnas inimestel ka väljaspool piirkonnakonstaablite vastuvõtuaegasid mitmeid võimalusi politseiga kontakteeruda. E-R 08.00-18.00 on avatud politseiprefektuurid, jaoskonnad, väljaspool tööaega saab alati minna struktuurüksustesse, mis on ööpäevaringselt avatud.

Teema aktuaalsus ja uudsus. Riigil, kui haldusekandjal, on kohustus läbi oma organite tagada kõigile ühiskonnaliikmetele võrdsed võimalused riigiteenust kasutada. Elanike ja riigi vaheline suhtlemine on seotud hea halduse tavaga. Teema aktuaalsus seisneb selles, et politsei peab töötama piiratud ressursi tingimustes (eelkõige on puudus inimestest ja finantsressursist) ja on üldteada, et kõikjale piisavalt vahendeid ei jagu. Eesti demograafiline olukord viitab rahvastiku vananemisele ning maksumaksjate osakaal ühiskonnas väheneb. See tähendab, et ka tulevikus peab politsei oma tööd organiseerima ja juhtima selliselt, et kättesaadavaid ressursse võimalikult efektiivselt hallata.

Kogukonnakeskse politseitöö teooria baasil pakub käesoleva töö autor välja lahenduse, kuidas olemasolevaid võimalusi kasutada selleks, et mingi hulga inimeste elu mugavamaks teha. Eelkirjeldatud probleemi lahendus on tugevalt seotud kogukonnakeskse politseitöö arendamisega, mida toetab Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) missioon: „Koostöös loome turvalisust.“ Antud teema raames on näitena võetud Värskas ja Saatse kordonid, mille tegevuspiirkonnad hõlmavad piiriäärset Värskas valda. Politseiteenuse kättesaadavuse all tuleb mõista eelkõige piirkonnakonstaabli tegevust, mis tähendab seda, et inimesed saaksid väljaspool konstaabli vastuvõtuaegasid pöörduda erinevate probleemidega ka kordonisse, hoolimata kuupäevast ja kellaajast.

Töö eesmärgiks on selgitada välja Värskas ja Saatses kordoni võimekus politseiteenuse kättesaadavuse parandamiseks ning kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks piirkonnas. Kordonite võimekus on seotud usalduse, solidaarsuse ja koostööga kohalike elanikega. Tulenevalt lõputöö teemast ja eesmärgist püstitab töö autor järgmise **hüpoteesi**:

- Politseiametnike hinnanguid, milline on kordoni ja elanikkonna vaheline koostöö, mõjutavad haridustase ning teadmised kogukonnakesksest politseitööst.

Lõputöö teemast ja eesmärgist lähtuvalt on oluline leida vastus järgmistele **uurimisküsimustele**:

- Kuidas hindavad piirivalvevaldkonna politseiametnikud piirkondliku politseitöö rakendamise võimalust kordonis?
- Millised on peamised takistused kordonite kasutamisel politseiteenuse kättesaadavuse suurendamisel?
- Milline on piirivalvevaldkonna roll kogukonnakeskse politseitöö arendamisel?

Lõputöös kasutatav uurimismetoodika käsitleb kvantitatiivset andmekogumismeetodit. Kasutatakse ankeetküsitluse läbiviimist Värskas ja Saatses kordoni isikkoosseisude hulgas. Statistilise andmeanalüüsi eesmärgiks on hinnata Värskas ja Saatses kordoni politseiametnike teadmisi kogukonnakesksest politseitööst, hoiakuid ning valmisolekut selliste töömeetodite kasutamiseks.

Käesolev lõputöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis analüüsib autor piirkondliku politseitöö koormusest lähtuvalt piirkonna õiguskorda ja –probleeme. Teises peatükis käsitleb autor kogukonnakeskse politseitöö teoreetilisi lähtekohti ning annab ülevaate PPA poolt läbiviidud uuringutest, mis käsitlevad elanike ja kohalike omavalitsusjuhtide hinnanguid politseiametnike töösse. Kolmandas peatükis analüüsitakse ankeetküsitluse tulemusena saadud andmeid kasutades selleks andmeanalüüsiprogrammi IBM SPSS Statistics.

Töö kokkuvõttes tuuakse välja järeldused ja soovitused kasutamaks kordonite võimekust Värskas ja Saatses kordonite näitel politseiteenuse kättesaadavuse parandamiseks ja kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks.

1. PIIRKONNA ANALÜÜS, ÕIGUSKORD JA -PROBLEEMID

1.1 Värskaa valla üldiseloostus

Värskaa vald paikneb Lõuna-Eestis Põlva maakonna kaguosas. Värskaa valla pindala on 187,82 km² ja asustustihedus 7,5 elanikku km² kohta. Kultuuriliselt ja ajalooliselt on Värskaa vald osa Setomaast, mis moodustab üleminekuala Eestimaa ja Venemaa vahel ja on jagatud Eesti-Vene piiriga (ajutine kontrolljoon) kahte ossa. Värskaa valla naaberomavalitsused on Mikitamäe vald, Orava vald ja Meremäe vald. (Värskaa valla arengukava ... 2013:4)

Tallinnast asub vallakeskus 275 sõidukilomeetri, valla äärealad isegi kuni 300 kilomeetri kaugusel. Lähim kasvukeskus, Tartu, asub 87 sõidukilomeetri kaugusel, kus asub ka lähim Lennujaam. Maakonnakeskus Põlva 41 km, Petseri 20 km, Rõpina linn 24 km, Võru linn 50 km ja Pihkva 50 sõidukilomeetri kaugusel. (Värskaa valla arengukava ... 2013:4)

Värskaa vallas elab seisuga 01.06.2013 kokku 1410 inimest, neist 738 mehed ja 672 naised. Valla keskuseks on Värskaa alevik (01.06.2013. aastal 510 elanikku), suuremad külad on Treski (103 elanikku), Väike-Rõsna (109 elanikku), Lobotka (79 elanikku) ja Saatse (77 elanikku). (Värskaa valla arengukava ... 2013:6-7)

Värskaa vald on Eestis tuntud eelkõige omapõrased seto kultuuri, kauni looduse ja geograafilise asukoha – Eesti lõunapoolseim piiriõrne vald - tõttu. Värskaa vallale on tuntust toonud siinsed suuremad ettevõtted – AS Värskaa Sanatoorium ja AS Värskaa Vesi, kes on aidanud kujundada Värskaa valla positiivset mainet kui kohalikku toorainet turustavad ettevõtted. Värskaa piirkond on juba 1971. aastal tunnistatud ENSV Ministrite Nõukogu määrusega nr 212 kohaliku tõhtsusega kuurortpiirkonnaks, kuna on olemas kohalik ravimuda ja looduslik mineraalvesi. (Värskaa valla arengukava ... 2013:10)

Värskaa valla konstaabel kuulub Rõpina konstaablijaoskonna alluvusse (Lõuna prefektuuri ... 2013). Lisaks on antud piirkonnas Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna prefektuuri piirivalvebüroo alluvuses Värskaa ja Saatse kordon ning Koidula piiripunkt. Politseiteenuse kättesaadavus on üks

paljudest riigiteenustest, mis on suunatud inimestele ja nende heaolule. Politsei on seotud turvalisusega.

Alates 3000 elaniku piirist allapoole toimub kohaliku omavalitsuse haldusvõimekuse tuntav langus erinevates suurusrühmades, mis ei tähenda, et tegu oleks kindla reeglipärasusega. Haldusvõimekus iseenesest tähendab ressursi pakkuda avalike teenuseid, tagada nende kättesaadavust ja hoida kvaliteeti. Lisaks eelpooltoodule eristatakse ääremaastuvaid valdu, ääremaastumisriskiga valdu ja selliseid valdu, mille keskus on linnadega küll hästi ühendatud, kuid mille üksikud osad on väga hõredalt asustatud ja halvasti kättesaadavad. Näiteks ääremaastumisriskiga valdadena määratletakse vallad, kus elanike tihedus jääb alla 8 elaniku km² kohta (näiteks Värskas vallas asustustihedus on 7,5 elanikku km² kohta) või mille kaugus suuremast keskusest on üle 50 km. Üldtendentsina omavalitsuste võimekus väheneb sõltuvalt ääremaastumise tasemest. (Noorkõiv ja Loodla 2013:19)

Värskas vallas elab kokku 1410 inimest (Värskas vallas arengukava ... 2013), mis näitab, et vald ei suuda tagada 2012. aasta kohalike omavalitsusüksuste võimekuse indeksi järgi jätkusuutlikust. Siiski on positiivne, et vallad on panustanud erinevatesse ettevõtlusvormidesse (eelkõige turism) ja tulemused on nähtavad. Seetõttu ongi tähtis leida sissejuhatuses püstitatud probleemide lahendus, mis toetab riigi ja elanikkonna vahelist koostööd parema elukeskkonna ning turvalisuse saavutamisel.

Antud teema kontekstis on vajalik analüüsida piirkonna õiguskorda ja -probleeme, et saada ülevaade piirkonnakonstaabli ja kordoni töökoormusest. Ülevaade õigusrikkumistest on info, millele tuginedes saab planeerida ja ennustada näiteks kordonite töökoormust, reageerimistihedust erinevatele sündmustele. See aitab leida teoreetilise vastuse küsimusele, kas ja milline on sellisel juhul kordonite võimekus tegeleda kogukonnakeskse/piirkondliku politseitööga?

1.2. Probleemid piirkonnas ja süütegude tendentsid Värskas vallas

Lisas 1 on välja toodud Värskas vallas 2011., 2012. ja 2013. aastal registreeritud kuriteod. Kuritegude puhul on tendents 2011. ja 2012. aasta vahel suunatud langusele, mis protsentuaalselt on koguni -42%. Seevastu 2013. aastal on vallas registreeritud viimase kolme aasta lõikes enim

kuritegusid. Suurima osakaalu toimepandud kuritegudest moodustavad liikluskuriteod, mis hõlmavad raskes alkoholijoores ($\geq 0,75$ mg/l) mootorsõiduki juhtimist. Palju on avastatud ka ajutise kontrolljoone ebaseaduslikku ületamist, võltsitud dokumentide, plankide vms kasutamist ning süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamist, hoidmist ja turustamist. Kolme aasta lõikes on stabiilselt toimepandud varguseid, mis ei ole märkimisväärselt tõusnud ega langenud. Märkimisväärne on fakt, et võrreldes 2011. ja 2013. aastaga ei ole 2012. aastal avastatud dokumendi võltsimise ja kahjustamisega seonduvaid süütegusid (antud süüteod on enamasti avastatud rahvusvahelisest Koidula piiripunktist).

Kahanemistendentsis on väärtegade toimepanemine (vt lisa 1), seda küll ainult 1% võrra võrreldes aastaid 2011 ja 2012. Seevastu 2013. aastal on registreeritud väärtegade arv vähenenud 18% võrra, mis on kolme aasta lõikes madalaim tulemus. Enim on tuvastatud liiklusseaduse, riigipiiri seaduse, välismaalaste seaduse, karistusseadustiku ja alkoholiseaduse rikkujaid. Ajavahemikul aastatel 2011 ja 2012 on tõusnud liiklusseaduse rikkumiste arv (9%) ja alkoholiseadust on rikutud koguni 69% rohkem. Langenud on välismaalaste seaduse rikkumine (-57%), riigipiiri seaduse rikkumine (-39%) ja karistusseadustikus olevate väärtegade rikkumine (koguni -71%). Ajavahemikul aastatel 2012 ja 2013 on taas langenud alkoholiseaduse rikkumine (-61%), 18% on vähem toimepandud liiklusseaduse rikkumisi, 26% on langenud riigipiiri seaduse rikkumiste arv ning välismaalaste seaduse rikkumiste arv on jäänud samaks. Oluliselt on tõusnud liikluskindlustuse seaduse rikkumiste arv (40%), mis kolme aasta lõikes on näidanud pidevat tõusu.

1.3. Ülevaade õiguskorra probleemidest ja suundadest Värskas vallas

Peale liiklusseadusealaste jms süütegude on Värskas vallas ka piirivalvealaste süütegude suur osakaal üldisest õiguskorrast, mis on seotud territooriumi eripärast ja külgnemisest ajutise kontrolljoonega Vene Föderatsiooni ja Eesti Vabariigi vahel. Kahjuks tuleb tõdeda, hiljuti on toime pandud tapmine Värskas vallas, millel väikest kogukonda arvestades on suur oht turvatundele. Samas on positiivse külje pealt toimunud kehalise väärkohtlemise juhtumite langus ning positiivne on ka alaealiste rikkujate väike osakaal vallas.

Värskas vald asub piirkonnas, kus lisaks tavapärasele õigusrikkumistele leiavad aset ka piiriületuse ja välismaalastega seonduvad seadusrikkumised. Piirkonnas on küll näha riigipiiri

seaduse rikkumiste vähenemist, kuid Värskas kordonis kasutusele võetud radarvaatlussüsteem aitab senisest tõhusamalt teostada piirikontrolli piiriveekogudel, mille tulemusena on ette näha jätkuvalt õigusrikkujate avastamist. Jätkuvalt on surve maismaapiirile seoses salakaubavedajatega, kes üritavad riiki smuugeldada eelkõige tubakat ja alkoholi, kuid ka inimesi ja narkootilisi aineid. Lisaks eeltoodule, mõjutavad suuresti üldist õiguskorda liiklusrikkujad. Probleemsed ja ohtlikud kohad liikluses on Karisilla-Petseri ja Tartu-Räpina-Värskas maanteed, kus liigub suurem osa piirkonna autotranspordist.

Kuna tegemist on hajaasustusega piirkondadega, võib ette näha varavastaseid süütegusid, sest varastel on lihtsam tegutseda, kui läheduses ei ole pealtnägijaid või isikuid, kes võiks nende tegevust häirida. Nendeks võivad olla vargused majadest, sõidukitest, valveta metall, ehitusmaterjal, küttepuid jms. Siinkohal on kindlasti koostöö võimalus kogukonna ja piirivalvevaldkonna vahel. Koostöö hõlmaks ühelt poolt elanike poolset infot piirkonnas tegutsevate (nt isikud, kellest on teada, et nad võivad hoida kodus süüteo toimepanemiseks saadud vara) kahtlaste isikute suhtes ja kordon omaltpoolt lisaks piirivalvamisele liikudes hajaasustusega lõigul jälgib elanike vara seisukorda.

Värskas vald kuulub ajaloolise Setomaa alla oma asukohta ja kultuuri arvestades. Setod on usult vene-õigeusku, mis tähendab, et kõik suuremad pühad on neil kaks nädalat hiljem (nõ vana kalendri järgi). Suurüritused on kohalik kevadlaul, Treski jaanituli, (toimub juuli alguses ja on selle kandi peasündmus, meelitades piirkonda rohkelt rahvast), seto kuningriigi päevad, Saatse surnuaiapäev, muinastulede öö jms. Märksõnadeks on puhkus, lõõgastumine, pidu, alkohol. Kevad-suvi ongi antud piirkonnas kõrgperiood, väikestest valdadest liigub läbi palju turiste, sealt kandist pärit inimesi ja muud rahvast ning see tekitab ka politseile tegevust. Suveperioodil on tavapärasest suurem surve ka piiririkumistele.

Kui kordonit kaasata piirkondlikus politseitöös, siis kuriteod, millest elanikud võivad politseile teada anda on antud õiguskorda (õigusrikkumiste statistika baasil vt lisa 1) arvestades järgmised: tapmine, ähvardamine, kehaline väärkohtlemine, narkootikumid, vargused, omastamine, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara hoidmine, omandamine ja turustamine, kelmus, omavoliline sissetung, tubakatoodete käitlemise korra rikkumised (salakaubavedu) ja tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine. Kordon omaltpoolt võiks saada infot järgmiste kuritegude kohta: ajutise kontrolljoone ületamine, välismaalase ebaseaduslik

toimetamine üle Eesti Vabariigi riigipiiri ja ajutise kontrolljoone, info isikutest, kes hoiavad karistustest kõrvale, tagaotsitavad ja salakaubavedu.

Antud statistika alusel jagades toimepandud kuriteod päevade arvuga aastas ning arvestades ainult neid, millega elanikud üldjuhul politsei poole pöörduvad, võib ennustada kordoni töökoormuse kasvu. Tulemus 2013. aasta lõikes on sellisel juhul 0,13 pöördumist/teadet kordonisse ööpäevas. Väärteod (vt lisa 1), millest kohalik elanikud enim teatavad, on vargused väheväärtusliku asja vastu ja relvaseadus. Kordon omaltpoolt saab infot riigipiiri seaduse, välismaalaste seaduse ja meresõiduohutuse seaduse rikkumiste kohta. Kasutades näitlikustamiseks eelnimetatud valemit kuritegude statistika kohta, saame väärtegude puhul 2013. aasta kohta 0,02 pöördumist kordonisse ööpäevas. 2013. aasta süütegude kogusummas näitlikuna tuleb kordonis tegeleda elanikega, jagada/edastada esmane info, teha esimene menetlustoiming või menetleda 56 juhul. Arvestades juurde ka piirkonnakonstaabli vastuvõtuajad ja kohaloleku väheneb antud number veelgi. Tuginedes autori pikaajalisele teenistusstaazile ja töökogemusele, saab väita, et keskmiselt kulub ühe juhtumi peale 30-45 minutit tööaega. Lõputöö eesmärk on selgitada välja Värskas ja Saatses kordoni võimekus politseiteenuse kättesaadavuse parandamiseks ja seeläbi kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks piirkonnas. Teoreetiliselt võib seega väita, et lisäülesandena piirkondliku politseiteenuse pakkumine kordoni abil piirivalvevaldkonna töökoormust oluliselt ei tõsta. Tähtis on siinjuures arvestada kasuteguriga, milleni politsei- ja elanikkonnavaheline koostöö viib.

2. KOGUKONNAKESKSE POLITSEITÖÖ PÕHIMÕTTED

2.1. Kogukonnakeskne ja piirkondlik politseitöö koostöövõimekuse tagamisel

Politseiteenuse kättesaadavuse parandamine ja kogukonnakeskse politseitöö arendamine on teema, millega on autori arvates võimalik parandada elanike turvatunnet ja üldist elukvaliteeti. Idee seisneb selles, kuidas Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni ajutise kontrolljoonega külgnevates piiriäärsetes valdades on võimalik politseiteenuse kättesaadavust parandada, arendamiseks samal ajal nii rahvusvaheliselt kui Eestis tunnustatud kogukonnakeskse politseitöö strateegiaid.

Enne teooriaga tutvumist analüüsis lõputöö autor ideed, kui kordonis peale piirkonnakonstaabli tööaega inimestepoolseid avaldusi, pöördumisi vastu võetaks, siis millise kontseptsiooni või strateegilise politseitöö teooriaga see kattuks? Politseitöö all tuleb antud lõputöö raames mõista nii piirivalve kui korrakaitse tegevust. Sisekaitseakadeemias õpetatavad mitmed erinevad õppeained on seotud politseitöö korraldamisega ja näitasid töö autorile kätte erinevad seisukohad, mis haakuvad väga hästi tänaseks üle maailma levinud ja paljudes riikides (kaasaarvatud Eesti) peamiseks politseitööstrateegiaks saanud kogukonnakeskse politseitegevusega. Lähtuvalt töö eesmärgist tuleb vaadelda kogukonnakeskse politseitöö plusse ja miinuseid ning anda mõtteainet töö efektiivsemaks muutmisele nii piiri valvamise kui piirkonnakonstaabli tegevuse seisukohalt ja kohalike elanike lähendamisele politseitööle ning elukeskkonna paremaks muutmisele.

Kogukonnakeskse politseitöö mõttest ja teoriast annavad hea ülevaate mitmed tunnustatud autorite poolt kirjutatud raamatud ja artiklid, mis vaatlevad ning analüüsivad kogukonnakeskse politseitöö teooriaid ja kontseptsioone üle maailma.

Community policing ehk kogukonnakeskse politseitöö mõiste on viimasel kümnendil palju tähelepanu pälvinud. Kogukonnakeskse politseitöö on tegelikult pärit Inglismaalt ja Ameerika Ühendriikidest. 1980-ndate alguses jõuti arusaamiseni, et traditsiooniline reageeriv politseitöö mudel ei anna soovitud tulemust. Kuid samas hakkas politseid sellel ajajärgul saavutama ka

teatud edu, mida esialgu vaevalt märgati. Jalgsipatrull kogus populaarsust ja paljudes kohtades nõudis selle laiemat rakendamist elanikkond ja ka kohalik võim. (Kaasik 2007:8)

Mis asi kogukonnakeskne politsei on ja kuidas seda üheselt defineerida? Paljud teadlased on püüdnud defineerida mõistet kogukonnakeskne politsei, kuid üldtunnustatud definitsiooni sellele ei ole (Yero, et al 2012:51-55). Kogukonnakeskne politseitöö, piirkondlik politseitöö, kogukonnale ja sellele orienteeritud korralvalve, naabrivalve ja naabruskonna juhtimine, keskendumine elanikele, probleemi lahendamisele keskenduv politseitöö, analüüsipõhine politseitöö- nimekiri näib olevat lõputu. „Kogukonnakeskse politseitöö“ defineerimine on äärmiselt raske. Tegelikult võib lihtsam olla määratleda, mis kogukonnakeskne politseitöö ei ole kui mis see on. (Service 2012:362-372)

Selline ebaselgus on levinud ka politseiametnike seas. Tavapärase arusaam kogukonna korralvalvest on politsei kaasahaaratus naabruskonnas. Politseinike nägemused, kuidas kogukonnakeskset politseitööd juurutada, annavad erineva vaatenurga. Siinkohal on olulised kogukonnakeskse politseitöö arendamisel alluvate ja nende ülemuste/juhtide omavahelised suhted, organisatsiooni juhtimine, eestvedamine jms, mille eesmärgiks on kaasata kõik politsei struktuurüksuse osad ühiselt antud strateegia arendamisse. (Rosenberg, Sigler, & Lewis 2008:291-305)

Tulenevalt inimühiskondade ja piirkondade erinevustest ongi ühtset meetodit või definitsiooni võimatu välja töötada, peab arvestama piirkondlike eripäradega (Yero, et al 2012:51-55). Kuid vaatamata erinevustele kultuuris, kommetes, keeles ja traditsioonides, religioonis ja nõnda edasi, on sarnasused kogukonnakeskses ja piirkondlikus politseitöös sõltumata kohast, ikkagi samad (Service 2012:362-372). Lisaks sellel on olemas politseiasutuste, valitsuste ja õppeasutuste vaheline üksmeel, et kogukonnakeskse politseitöö idee ja keskne filosoofia on elujõuline ja selles suunas tuleb jätkuvalt liikuda. Eesmärgiks on vähendada elanike hirme, parandada elukvaliteeti ja turvalisust. Filosoofilises tähenduses esindab kogukonnakeskne politsei suunda, mis hõlmab endas tegevusi luua partnerlusi inimeste ja politseil vahel ning on suunatud tänapäevastele väljakutsetele nagu sotsiaalsed ja psüühilised kõrvalekalded ning hirmu vähendamine kuritegevuse ees turvalisema elukeskkonna nimel. Kogukondliku politseitöö kohaldamisel jääb nähtav ja tegutsev roll politseiametniku kätte, kes vastutab, et tegevused oleksid seaduslikud. Kogukonna osaks on toetus, informatsiooni jagamine, tagasiside ja ootus, et tekkinud probleemidele järgneb politsei sekkumine. (Yero, et al 2012:51-55)

On selge, et kaasaegse politsei peamine strateegia ülemaailmselt on kogukonnakeskne politseitöö. Seda arvamust kinnitavad paljud uuringud, mida toetavad inimeste nõusolek ja poolehoid antud suunale. Positiivne on ka tänaseks juba küllaltki pikaajaline rahvusvaheline kogukondliku politseitöö kogemus, millest on õpitud ja millele tuginedes saab teha tulevikus struktureeritumaid ja organiseeritumaid jõupingutusi eelnimetatud strateegia tõhusamal rakendamisel. (Yero, et al 2012:51-55)

Samuti on erinevad riigid, eesotsas Ameerika Ühendriigi ja Ühendkuningriigiga, kuid ka Soome, Rootsi kogukonnakeskse politseitöö rakendamisse tohutult panustanud (ka rahaliselt) ja mis kindlasti tänasel päeval on nõ investeringuid ära tasumas ning teerajajaks uutele selle strateegiaga liitunud riikidele (Yero, et al 2012:51-55). Rahvusvahelisel tasandil arutades on oht, et kasutusele võetakse liiga sarnased strateegiad erinevatele riikidele. Kogukonnakeskse politsei puhul on sõltuvalt regioonile kontekst väga oluline. Aga vaatamata vahemaale, kultuurile, süsteemile, suhtumistele, keelele jne on kogukonnakeskses politseitöös esile kerkivad sarnasused jahmatavad (Service 2012:362-372).

Kogukonnakeskse politseitöö all on Eesti kontekstis eelkõige silmas peetud piirkondlikku politseitööd. Eesmärgiks on elanikkonna lähendamine politseile ja antud lõputöö raames on üheks võimaluseks ka kordonite kaasamine.

Piirkondliku politseitöö all peetakse silmas praktiliselt sama, mis sisaldub kogukonnakeskse politseitöö mõistes). Neid mõisteid võib käsitleda sünonüümidena, kuid tuleb silmas pidada asjaolu, et piirkondlik politseitöö on mõnevõrra kitsama tähendusega kui kogukonnakeskne politseitöö. Piirkondlik politseitöö hõlmab Eestis kogukonnakeskse politseitöö tegemist kindlaksmääratud piirkonnas ja ametnike poolt. Kogukonnakeskne politseitöö on laiem mõiste ning hõlmab kogu politsei tegevust, mille eesmärgiks on pakkuda politseiteenust kogukonna vajadustest lähtuvalt. (Kaasik 2007:16)

Eesti kontekstis on piirkondliku politseitöö eesmärgid, piirkondliku politseitöö korraldamise alused ning põhimõtted on väljatoodud PPA peadirektori 01. jaanuari 2010 käskkirjas nr 6 piirkondliku politseitöö juhendis: „*Piirkondlik politseitöö on kogukonna vajadustest lähtuv ja probleemide lahendamisele keskendatud politsei tegevus konkreetses piirkonnas. Kogukonna moodustavad konkreetse piirkonna elanikud, kes on omavahel seotud ühise territooriumi või muude mõjurite kaudu (majanduslikud, poliitilised, sotsiaalsed, looduslikud vm seosed.*

Piirkondliku politseitöö eesmärgid on lähendada politseid kogukonnale. Selleks arendatakse ja süvendatakse politsei, kogukonna, asutuste, ühenduste ning kohalike omavalitsuste koostööd ja infovahetust, lahendatakse kogukonna turvalisust häirivad probleemid piirkonnas ning selle tulemusel tagatakse avalik kord ja suurendatakse üldist turvalisust“.

Antud lõputöö teooriast lähtuvalt on oluline defineerida piirkond ja siinkohal saabki väita, et Värskas vald oma eripärase ajaloolise tausta (seto kultuur) ja külgnemise tõttu Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise ajutise kontrolljoonega, vastavad konkreetse piirkonna mõistele. Siis idee, elanike poolsete avalduste ja probleemide esitamise võimalus kohalikus piiriäärse valla kordonis, on eripärane ja vastab piirkondliku politseitöö mõistele. Piirkondliku politseitöö juhendi kandev eesmärk ongi üldise turvalisuse ning parema koostöö tagamine piirkonna elanike ja politsei (k.a piirivalve- ja korraldusvaldkond) vahel.

2.2. Usaldus ja solidaarsus. Kordoni võimekus, mida kasutada kogukonna lähendamises politseile ja kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks piirkonnas

Usaldus on midagi, mis saavutatakse isiklikul tasandil ja tihedal omavahelisel läbikäimisel, see on eelduseks politsei ja elanike vaheliseks koostööks (Kääriäinen & Siren 2012:276-289). Oluline on see, et kogukond mõistaks politseiametnike käitumist ja kiidaks selle heaks – siis on garanteeritud ka koostöö ja positiivne suhtumine. Inimesed tahavad aidata, kui selleks on nende arvates piisavalt põhjust. Kõige taga on aga see, milline on politsei tegevuse legitiimsus ja usaldusväarsus elanike jaoks. Kui avalikkus on rahul politsei ja tema tegevused on kogukonna poolt heakskiidetud, siis usaldus kasvab ning vastupidi (Kaasik 2007:18-20). Peamine kogukonna partnerluses politseiorganisatsiooniga ongi usalduse ehitamine inimeste ja ametnike vahel, muutes liigse jõukasutamise tarbetuks (Yero, et al 2012:51-55).

Ülaltoodud faktorid moodustavad politsei legitiimsuse baasi. Legitiimsus iseloomustab institutsiooni või autoriteeti, mis paneb inimesed tundma, et nende, antud juhul politsei, tegevus on õigustatud. Legitiimsus esindab inimeste omaksvõttu ja ühinemist autoriteetse käitumisega ja tehtavate ettekirjutustega. Võib ka öelda, et legitiimsus baseerub inimeste tajul, et nende väärtused ühtivad institutsiooni omadega. Teisisõnu, kui elanikud usuvad, et politsei kehtestab sotsiaalset kontrolli kaitsmaks samu väärtusi, mida inimesed oluliseks peavad, siis vaadeldakse politsei tegevust legitiimsena. On täheldatud, et politsei legitiimsuse tunnustamine paneb aluse

heale omavahelisele koostööle, millest väärtegedest või kuritegevusest teatamine on üks võimalikke vorme. (Kääriäinen & Siren 2011:65-81)

Politsei töö lähendamises kogukonnale on suur roll politsei ja elanike vahelistes kontaktides. Avalik rahulolu politsei suhtes on oluline uurimismaterjal, sest see on seotud inimeste usalduse ja toetusega politseile ning mõjutavad inimeste valmisolekut aruandmaks süütegudest, kahtlastest sündmustest, kuuletuma politsei korraldustele ja järgima seadust üldisemas mõistes. Avalikkuse toetus mõjutab ka positiivselt politseitööd kuna lubab seetõttu ressursi paremini ja sihipärasemalt suunata ning kasutada. Nii kaudsed kui otsesed kogemused politseiga mõjutavad elanike hoiakuid. Igasugused negatiivsed kogemused politseiga kahandavad inimeste usaldust ja toetust, näiteks negatiivsed skandaalid, altkäemaks, vääritud käitumine, ülemäärase jõu kasutamine jms. Uuringud näitavad, et inimesed hindavad tegelikult kodanikualgatusel põhinevaid kontakte politseijõududega, nagu abipalved, pöördumised ametnike poole, rohkem kui kiirusemõõtmise või joobekontrolli käigus tekkinud kontakte. Vabatahtlikud kontaktid, nt süüteo teatamine, on seotud suurema rahuloluga politsei suhtes ning kohustuslikud kokkupuuted, nt liiklusjärelvalve raames, pigem madalama rahuloluga. Nii elaniku algatatud kui politsei algatatud kontaktide puhul on inimeste rahulolu ja usaldus seotud politsei abivalmiduse, tähelepanelikkuse, kiire reageerimise, aususe, viisakuse ja kättesaadavusega. (Hinds 2008:54-64)

Politseikontaktide loomise võimaluse suurendamine, kättesaadavus annab elanikele kindlustunde, et vajaduselt on politsei lähedal, samuti suurendab usaldust politsei vastu. Sellist võimalust väiksemates piirkondades tihti pole ja alternatiiviks ongi kasutada olemasolevaid politseiressursse nagu kohalik kordon, pakkumaks uusi lahendusi suhete loomisel kogukonnaga, mis peaks andma inimestele samaväärsed, võrdsemad tingimused suurema asustusega tõmbekeskustes, nagu näiteks Tartu linn. Samas aitab teadmine, et vajadusel on politsei lähedal ja soovib aidata, anda nõu, kaasa turvalisuse suurendamisele piirkonnas. Kordon on oma traditsioonilt paramilitaarne, inimestele igapäevaseks külastuseks suhteliselt kinnine asutus. Kindlasti selle avatumaks, ligipääsetavamaks muutmine kasvatab inimeste usaldust ja annab parema läbipaistvuse õiguskaitseorgani tegevustesse. Eesti kontekstis tuleb selgelt välja, et kogukonnad teevad hästi vahet politseirollidel. Piirkonnakonstaablid on kogukonnas justkui „oma politsei“, nad „kuuluvad“ kogukonnale, neid teatakse üldiselt nimepidi ning eeldatakse ööpäevaringset olemasolu ja loodetakse kättesaadavust. Politseinikelt eeldatakse kohalolekut kogukondade koolides, poodides ja kohvikutes, samuti osalemist kogukonna koosolekutel, millest kõik ei

pruugigi alati olla seotud kuritegevusega (Service 2012:362-372). Suureks probleemiks on siinkohal visiooni puudus, piirkondliku politseikonstaabli rolli ja väärtuse mittemõistmine suruvad tihti alla nende püüded kogukonnaga efektiivselt ja mõtestatult tegutseda. Paljudes politseiorganites eksisteerib hierarhia ning kahjuks paigutub piirkonnakonstaabel selles hierarhias kõige alumisele astmele (Service 2012:362-372). Olukorra muutumiseks on vaja muutust politsei (nii korrakaitse kui piirivalve valdkonna) suhtumises ja kultuuris.

Solidaarsus tähendab ühiseid huvisid ja eesmärke, seetõttu on oluline elanike, koostööpartnerite ja politsei vaheline partnerlus. Võimalustel, kuidas politsei saaks teha paremat koostööd kohalike omavalitsuste ja kogukondlike asutustega, teiste ametkondadega ning tegeleda paremini organisatsiooni ja juhtimist puudutavate reformidega, on oluline roll solidaarsuse hoidmisel ja suurendamisel (Peaslee 2009:115-131).

Oluline osa elanikkonna ja politsei vahelisest solidaarsusest rääkides, on ka politseisisesele koostööle, näiteks piirkonnakonstaabli ja kordoni vaheline partnerlus. Kogukonnakeskse politseitöö mudeli efektiivse elluviimise nimel peavad olema kõik struktuurüksused selle arendamisega seotud. Tervel organisatsioonil, selle üksikutel osadel, peavad olema ühised eesmärgid. Vastasel juhul tekivad politseiametnike seas pingestatud suhted, eriarvamused ja lahkeliid, mis takistavad kogukondliku/piirkondliku politseitöö strateegia rakendamist. (Rosenberg, Sigler, & Lewis 2008:291-305)

Kogukonnad eeldavad politseilt kriminaalide kinninabimist ja nende kohtu alla viimist. Tõsi, kuid võrdse tähtsusega on professionaalne ja efektiivne kogukondadeni viidud politseitöö. Piirkonnapolitseinikel peavad seega olema vahendid ja tugi (eelkõige kogukonna näol) seda teha. Jättes välja liiklusrikkumised, siis väga vähe kuritegusid avastatakse või lahendatakse politsei poolt üksi. Vaja läheb avalikkuse/kogukonna abi, seda kas tunnistajana, anonüümse vihijajana või kuritöö ohvrina. See teeb hädavajalikuks iniminteraktsiooni ja nõuab usalduse ning solidaarsustunde teatud taset. Vähe ruumi jääb ebakompetentsusele, ülbussele või ignorantsile politsei poolt. (Service 2012:362-372)

Täna me oleme läinud üle kogukonnakeskse politsei ajastusse, mille pooldamine laiendab politsei volitusi peale traditsiooniliste eesmärkide (nt vahistamine) kuritegude ennetamisele, probleemide lahendamisele, kogukonna kaasamisele, ühenduste loomisele ja erinevatele koostöö vormidele. Politsei töötab nüüd koostöös kohalike omavalitsuste, kogukondliku taustaga ühenduste,

poliitikute, muude avaliku elu tegelaste ja nende püüdlustega parandada suhteid piirkondades, suurendada õiguspärasust, kontrollida kuritegevust ja saavutada muid sotsiaalseid eesmärke. Solidaarsus ühiskonnas on oluline osa kogukonnakeskses ja sellega seotud probleemidele suunatud politseitöös. (Peaslee 2009:115-131)

Tõhus politseitöö sõltub elanike toetusest. Tegelikult võib kogukondlik koostöö olla üheks kriitilisemaks faktoriks politseitöö lähendamisel naabruskonnaga. Enam ei eeldata kogukonna passiivsust suhetes politseiga või ohutu keskkonna loomisel. Pigem eeldatakse osapoolte aktiivset koostööd probleemide identifitseerimisel ja kogukonna valvekoera rolli suurenemist (Hawdon & Ryan 2003:55-74). Täna globaliseerunud maailmas, on ka piirivalvel, peale ainuüksi piiril kontrolli teostamise, eesmärgiks aidata kogukonda ka otsesemalt, sest igasugune infovoog suurenemine piirkonnast aitab tööd tõhustada ja probleemide põhjuseid välja selgitada. Siinkohal olekski kordoni lihtsam kui kontakte looksid inimesed olenemata probleemide spetsiifilisusest. Mida otsesem on politsei ja elanike vaheline suhtlemine ja mida parem on teenindus politsei poolt, seda paremini õnnestub ametnikel sulanduda kogukonda ja on nii ollakse võimeline ka mitteformaalset suhtevõrgustikku kasutades seaduserikkumisi ennetama ja lahendama (Hawdon & Ryan 2003:55-74). Setomaa on ideaalne piirkond antud teemas, sest vastab kogukonna definitsioonile. Igasugune sotsiaalne koosseksisteerimine, mis on sõbralik, mugav ja teistest eristuv või suletud ja ühtse ajaloolise, kultuurilise taustaga, tähendab kogukonda ning mitte kõiki kogukonnas ei ole suutelised saavutama konsensust ja arendama ühiselt hoitavaid kultuuri (Kaasik 2007:8). Sellistes „mitteorganiseeritud kogukondades“ jääb vajaka ka sotsiaalsest kontrollist ja politsei rakendab seal ka traditsioonilisemaid korralduslikke taktikaid (Hawdon & Ryan 2003:55-74). Antud artiklis leiti, et kui solidaarsus kogukonnas oli kindlaks määratud, siis elanik-politsei vahelised interaktsioonid ei mõjutanud politsei efektiivsuse hinnangut elanike poolt (Hawdon & Ryan 2003:55-74). Nähtav politsei tegutsemine pigem parandab elanike arvamust politseist. Setomaa valdade puhul on see tõenäoliselt nii ja omavaheline solidaarsus selle tõttu on kogukonnas ja piirivalvurite seas kõrge.

2.3. Elanike hinnangud politseiametnike tööle ja ülevaade 2011. aastal omavalitsusjuhtide seas läbiviidud küsitluse tulemustest

Kogukonnakeskse politsei rakendamisel või piirkondlikus politseitöös on tähtis roll koostööl õiguskaitseorganite ja ülejäänud ühiskonna vahel. Arvestades antud lõputöö eesmärki, milleks on

välja selgitada, kas Värskas kordonit on võimalik kasutada politseiteenuse kättesaadavuse parandamiseks, tagamaks seeläbi kogukonnakeskse politseitöö arendamine piirkonnas, tuleb uurida millised on elanike hinnangud nii politsei kui piirivalvurite tööle. Selleks kasutab töö autor PPA poolt 2012. aastal tellitud Saar Poll OÜ läbiviidud avaliku arvamuse ja rahulolu-uuringuid, mis annavad hea ülevaate elanike hinnangutest, rahulolust politseinike ja piirivalvurite tööle. Neid uuringutulemusi saab kasutada strateegiliste eesmärkide seadmiseks ja nende mõõtmiseks, arengukavade, tegevuskavade jm koostamiseks, samuti võimaldab uuring analüüsida elanike tagasisidet organisatsiooni tööle. (Huul 2012:3-5)

Uuringu üldkogumi moodustavad Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 15-74. Kokku küsitleti 3 850 inimest, kes jagunesid politseijaoskondade vahel. Uuringutulemused on laiendatavad Eesti elanikkonnale (maksimaalse valimivea suurus 95%-sel usaldusnivool jääb 1,58% piiridesse). Küsitlusmeetodiks oli telefoniintervjuu. Vastaja valikuks kasutati noore mehe reeglit, mis tähendab, et küsitleti kodus olevatest meestest noorimat, kui antud aadressil mehi ei elanud või polnud hetkel kodus, siis küsitleti kõige nooremast kodus olevast naisest. Kokku viidi läbi 3 850 intervjuud, milledest mobiiltelefonide osakaal oli uuringus 48% ja lauatelefonide osakaal 52%. (Huul 2012:3-5)

Üldine rahulolu politseinikega kokkupuutunudel oli 77% ja piirivalvuritega kohtunudel 86%. Uuringust lähtub, et rahulolu on varasemaga võrreldes paranenud, kuid inimeste ohutunne (ohutunde indeks 34%) on võrreldes aasta varasemaga suurenenud, sealhulgas 27% inimestest kardab jääda politsei või piirivalve poolse abita. (Huul 2012:11-41)

Politseinike tööga rahule jäänute selgitused tõid käesolevas uuringus välja, et kõige sagedam rahulolu põhjus on politseinike nähtaval olemine ja nende olemasolu tunnetamine. Politsei nähtaval olemine ja olemasolu tekitab inimestes turvatunnet. Politseinike tööga mitte rahule jäänud selgitasid, et politseinikud ei ole kompetentsed ja ei saa tööga hästi hakkama, raskendatud teenuse kättesaadavus ja abi saadavus. Inimesed tõid samuti välja, et nende jaoks on oluline teadmine, et politsei on nende jaoks olemas ja alati kättesaadav, ka see tekitab neis turvatunnet. Kõige enam toodi rahulolematusega seoses välja politseinike töö halb kvaliteet ja tegemata töö, millele järgnes politseinike vähesus, nende harv või mitte üldse nähtaval olemine ja kolmandana politsei mittereageerimine ning asjaolu, et abi ei tule. (Huul 2012:11-41)

Piirivalvuritega oldi rahul nende korrektsuse, viisakuse ja tasemel olemisega, millele järgnes operatiivsus ja kiirus ning asjaolu, et kokkupuutumisel probleeme ei olnud/ei tekkinud. Vastupidi- rahulolematud töid kõige sagedamini esile pikad järjekorrad ja aeglase teeninduse, millele järgnes ebaviisakus ning ebameeldiv suhtumine. Üksikutel kordadel mainiti ka piirivalvurite ebaprofessionaalsust, töö mitte hästi tegemist, samuti liigset, põhjuseta, vähetõhusat või ebapiisavat kontrolli. (Huul 2012:11-41)

Analüüsidest ja vaadeldes antud tulemusi saab järeldada, et rahuloluks või mitterahuloluks on omad põhjused. Uuringust eralduvadki inimestele enim kordaminevad teemad, mis nende rahulolu ja suhtumist politsei- ja piirivalvetöösse määravad. Käesolevas uuringus tulebki välja, et inimestele on väga tähtis politsei olemasolu ja kättesaadavuse tunnetamine, mis tekitab neis turvatunnet. Kui teenus ja politsei on olemas ja kättesaadav, on kogukond rahul ja vastupidi. Piirivalvetööd hinnatakse kõrgelt, eriti oluliseks peetakse ametnike kompetentsust ja suhtlemisoskust, mis on väga vajalik elanikega usalduslike kontaktide saavutamiseks ja info jagamiseks politseile. Uuringutulemustele tuginedes saab väita, et alternatiivse võimalusena probleemide korral pöörduda kohaliku kordonisse oleksid inimesed sellise politsei-, piirivalveteenusega nõus ning see aitab kogukonna rahulolu politseitöösse suurendada.

Piirkondliku politseitöö efektiivse toimimise eest vastutab peale politsei ka kohalik omavalitsus. Antud lõputöö raames on vaja kajastada ka vallajuhtide arvamust ja selleks kasutan 2011. aastal omavalitsusjuhtide seas läbiviidud küsitluse tulemusi, mis puudutavad antud teemat.

Küsitlusmeetodina omavalitsusjuhtide seas kasutati ankeetküsitlust, millele sai vastata nii paber kandjal, elektrooniliselt e-posti aadressil kui ka veebikeskkonnas. 226- st omavalitsusest andis tagasisidet 155 vallavalitsust. Kokku laekus vastuseid 139-st kohalike omavalitsusest, mis teeb 59% uuringus osalenud omavalitsustest. Seega sobib antud uuring ka Värskas ja Mikitamäe valdade kohta. (Rannama 2012:2)

Tulemused näitavad, et suurem enamus (80%) vastanud omavalitsusjuhtidest on kohaliku politsei tööga rahul (väga või pigem rahul). Rahulolu põhjendustena toodi eelkõige välja kohaliku omavalitsuse ja politsei omavahelist head koostööd, info liikumist ja korrapärast kokkusaamist. Positiivsena toodi esile veel kohaliku politsei kättesaadavus, probleemidele kiiret reageerimist, regulaarset kohalolekut ja elanike vastuvõtmist. Mõnelgi puhul oli antud hinnang krediidiga, sest rõhutati politsei ressursi vähesust/vähendamist, mis ei võimalda asju paremini teha või heal juhul

hoiab tööd samal tasemel. Suurem enamus mainis rahulolematuse põhjusena politsei vähest aega piirkonnas – nii vähest patrullimist ja nähtaval olemist kui ka vastuvõtuaega. Mitmetel juhtudel toodi põhjuseks kõrge kuritegevus piirkonnas, teatud kuritegevuse valdkondadega mitte tegelemine ja ka seda, et mitmed probleemid/menetlused ei ole leidnud lahendust. Rahulolematuse põhjuste poolelt toodi välja vähene koostöö ning politsei aeglane tegutsemine, reageerimine. Piirkondliku politseitööga iseenesest rahule jäänud, kuid negatiivseid muutusi märganud omavalitsusjuhid tõid sagedamini välja politsei ressursside vähenemist piirkonnas. Kohaliku omavalitsuse ja politsei vahelise koostööga rahulolu on 86%. Senisest rohkem oli neid, kes jäid koostööga väga rahule. Koostööd takistav tegurina mainiti ära vähene ja harv info liikumine. Küsiti omavalitsusjuhtide arvamust ka selle kohta, kas kindel piirkonnakonstaabli vastuvõtuaeg elanike jaoks on vajalik. Uuringutulemustest selgus, et kindlat piirkonnakonstaabli vastuvõtuaega peetakse väga oluliseks, vaid 15% pidasid kindlat piirkonnakonstaabli vastuvõtuaega ebavajalikuks. Need kes ei pidanud konstaabliaegasid vajalikuks, arvasid, et nendel aegadel seal ei käida ja kasutatakse muid lahendusi. (Rannama 2012:4-15)

Kogukonnakeskse politseitöö strateegiat arvestades tuleb oluliseks pidada omavalitsusjuhtide ettepanekut (60%) kohtuda ka kõrgemate kui ainult piirkonda teenindavate politseiametnikega. Selliste kokkusaamiste eesmärgiks peeti valdavalt infovahetust, õiguskorrast laiemat (riiklik) pildi saamist, prioriteetide arutamist, probleemidele lahenduste leidmist (nt kui madalamal tasandil ei lahendust ei leita), ettepanekute ja vajaduste edastamist, asutuse arengusuundi, koostöö korraldamist ja uute võimaluste arendamist piirivalve valdkonnas. Piirivalve valdkonda jäävate ennetustöö teemadest sooviti senisest enam tähelepanu pöörata eelkõige merepäästele. Oluliseks peeti ennetustööd ka harrastuskaluritega ja keskkonna järelevalvet. Huvi oli suur ka riigipiiri rikkujate ja piiriülese kuritegevusega seotud teemadel, sest tundub, et piiriäärsetel elanikel ei ole piisavalt infot selle kohta, et elatakse piiritsoonis ja et sellega seoses tegutseb ka piirivalve teatud eriõigustega. Politsei suhtes oodati suuremat nähtavust ja kohalolekut piirkonnas. (Rannama 2012:29)

Koostöö ja politseipoolne algatus probleemide lahendamisel on piirkonnas/kogukonnas äärmiselt oluline. Omavalitsustel on õigustatud mure politseiametnike vähesuse üle, sest mitme valla peale üks ametnik võib jääda füüsiliselt võimetuks temale pandud ülesandeid täima nii, et sellest oleks kasu. Vastasel juhul jäädaksegi ainult probleemide tagajärgede likvideerimisega tegelema ja selle tekkepõhjustesse ei süveneta. Korrakaitsepolitsei tegeleb piirkondliku politseitöö valdkonna

arendamisega, eesmärk on koostada terviklik kogukonnakeskse lähenemise visioon, kuid suuri põhimõttelisi muudatusi oodata ei ole (Rannama 2012:30). Muutusi võib oodata juhtimises, kus tsentraliseeritust tahetakse vähendada ja anda nii-öelda vabamad käed kohalikule tasandile, mis kokkuvõttes peaks tähendama politseitöö paindlikkuse suurendamist vastavalt esile kerkinud probleemidele.

Uuringutulemused näitavad, et kohalik võim on erinevate koostöövormide poolt. Peamine on, et oleks turvaline tunne ja politseiabi eelkõige maapiirkondadest kuhugi ei kaoks. Siinkohal on näiteks osad piiriäärsed omavalitsused heas seisus, sest nende territooriumil paikneb piirivalveline üksus koos haritud politseiametnikega ja võimalusel saab arendada uusi projekte kohaliku elu edendamisel.

Kogukonnakeskse politseitöö filosoofia on selle poolt, et politsei ja elanike vaheliste kontaktide (eriti elanikkonna poolsete) loomise võimaluse suurendamine, teenuse parem kättesaadavus annab elanikele kindlustunde, et vajaduselt on politsei lähedal, samuti suurendab usaldust politsei vastu. Sellist võimalust väiksemates piirkondades tihti pole ja alternatiiviks ongi kasutada olemasolevaid politseiressursse nagu kohalik kordon, pakkumaks uusi lahendusi suhete loomisel kogukonnaga. Asi ei olegi niivõrd selles, et kas inimene pöördub või ei pöördu kordonisse oma probleemiga, aga tal on ikkagi hea teada, et selline võimalus on kättesaadav kui peaks vaja minema.

3. KVANTITATIIVNE UURIMUS VÄRSKA JA SAATSE KORDONI ISIKKOOSSEISU OSAS, UURIMISMETOODIKA, TULEMUSED JA ANALÜÜS

3.1. Uurimuse eesmärk, meetodika ja valim

Kasutatav uurimismetoodika käsitleb kvantitatiivset andmekogumismeetodit. Uurimistüübilt on tegemist küsitlusega. Andmekogumismeetodina kasutatakse ankeetküsitluse läbiviimist Värskas ja Saatse kordoni isikkoosseisude hulgas. Uurimuse eesmärgiks oli leida püstitatud hüpoteesi uurimiseks vajalikke seoseid, et haridustase ja teadmised kogukonnakesksest politseitööst mõjutavad politseiametnike hinnanguid, milline on kordoni ja kohaliku elanikkonna vaheline koostöö. Samuti oli vaja leida vastus järgmistele uurimisküsimustele:

- Kuidas hindavad piirivalvevaldkonna politseiametnikud piirkondliku politseitöö rakendamise võimalust kordonis?
- Millised on peamised takistused kordonite kasutamisel politseiteenuse kättesaadavuse suurendamisel?
- Milline on piirivalvevaldkonna roll kogukonnakeskse politseitöö arendamisel?

Uurimus viidi läbi PPA Lõuna prefektuuri Värskas ja Saatse kordonites ajavahemikul 21. veebruar 2014 kuni 21. märts 2014. Ankeetküsimustikud edastati struktuurüksuste juhtidele, kes korraldasid nende jagamise ja vastamise isikkoosseisu hulgas. Antud uuringus osalemine oli vabatahtlik ning anonüümne.

Ankeet sisaldas taustküsimusi, mis andsid ülevaate respondentide vanusest, ametikohast, tööstaažist ja haridusest. Peamine osa küsimustikust oli segipaisatud kujul, mis sisaldas endas 5 osalist Likerti skaalal põhinevat ja valikuvastustega küsimust erinevate hinnangute ning arvamuste kohta. Lõppu oli jäetud üks avatud küsimus arvamuse avaldamiseks. Küsimustüübid põhinevad skaalal, millest saadud andmeid on võimalik esitada andmetöötlusprogrammi IBM SPSS Statistics (Hirsijärvi jt 2007:186). Andmete töötlemisel, sageduste määramisel ja analüüside koostamisel kasutati analüüsiprogrammi IBM SPSS Statistics 21.

Tulemuste usaldusväärsuse hindamiseks kasutas töö autor analüüsiprogrammis *Cronbach'i* alfa meetodit, kus hindas vastuseid 14 küsimuse kohta, mis olid koostatud lähtuvalt Likerti skaalast. Küsimustik on usaldusväärne kui hindamisel on võimalik selgitada, mil määral küsimused mõõdavad uuritavat valdkonda. Valdkonda mõõtvad küsimused peavad olema omavahel kooskõlas. *Cronbach'i* α kõrge väärtus ($\alpha \geq ,80$) tähendab seda, et üksikute küsimuste omavahelised seosed on väga tugevad. (Babbie, et al 2013:118-122)

Tabel 1. Vastanute arv ja reliaabluse koefitsient

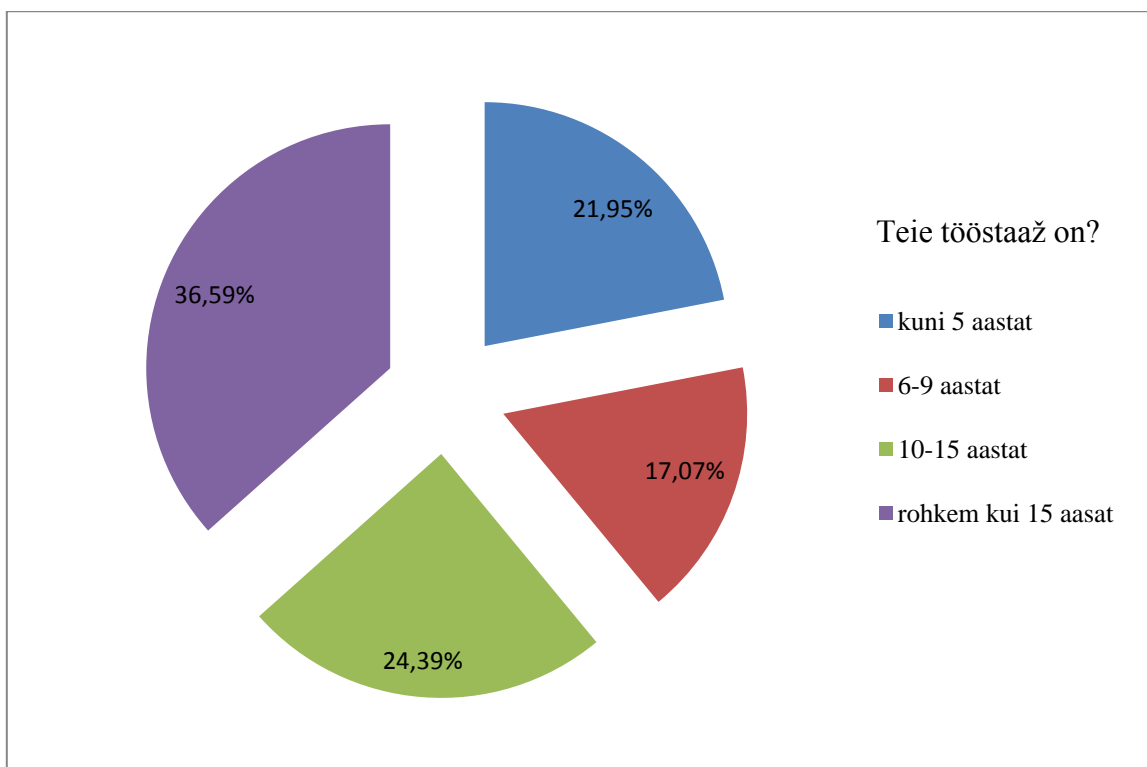
	Vastuste arv	Vastanute %	Cronbachi alfa	Testis kasutatud küsimuste arv
Kehtivaid	41	100	.834	14
Kõrvaldatud	0	.0		
Koguarv	41	100		

Hindamine näitas, et *Cronbach'i* α koefitsient oli keskmiselt .83, mis viitab sellele, et küsimuste omavahelised seosed on tugevad. Seega iseloomustasid esitatud küsimused Värska ja Saatse kordoni politseiametnike teadmisi kogukonnakesksest politseitööst, hoiakuid ning valmisolekut selliste töömeetodite kasutamiseks ja hinnanguid töö rahulolu, motivatsiooni, töökoormuse jms kohta.

Küsitluses osales 41 politseiametnikku, mis teeb 84% esitatud 49-st ankeetküsitlusest. Nendest 19 olid Värska kordonist ja 22 Saatse kordonist. Ametikoha võrdluses oli enim vastanuid piirivalvuri (71%) ametikohal, keda on kordonis ka enim. Kuid vastasid ka 7 vanempiirivalvurit, 1 vanempiiriametnik, staabitöö piiriametnik ja kordoni juht.

Keskmine vastanute vanus on üle 37 aasta. Teenistusstaaž on jagunenud küllaltki võrdselt (vt joonis 1), natuke on ülekaalus pikema staažiga ametnikud (vastavalt 37% ja 24%). Kordoni ametnikud on seega väga kogenud töötajad ja pikaajaliselt omandanud piiri valvamisega seonduvaid oskuseid. See annab saadud tulemustele ja lisatud arvamustele kaalu juurde. Haridustase kordonis jaguneb järgnevalt: kutsekeskharidus 63%, üldkeskharidus 24% ja kõrgharidus 12%.

Joonis 1. Tööstaaž

Võttes arvesse, et tegemist on sellise küsitlusega, mis uurib väga konkreetset, piirkonnast lähtuvat teemat, siis autori hinnangul on antud vastanute arv piisav, et analüüsida ja teha tulemustest kokkuvõtvaid järeldusi.

3.2. Uurimuse tulemused ja analüüs

Uurimistulemuste analüüsil on kasutatud andmetöötlusprogrammi IBM SSPS Statistics 21. Alltoodud tabelis on analüüsiks mõeldud küsimuste kirjeldav keskmine tulemus koos standardhälbe.

Tabel 2. Ankeetküsimustiku põhiosa küsimuste tulemused

	Vastanute arv	Min	Max	Keskmine	Standardhälve
Olen rahul oma tööga	41	2	5	4,15	,963
Minu motivatsioon on	41	1	5	2,88	1,053
Minu töökoormus on	41	2	4	3,34	,762
Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst	41	1	5	2,90	,860
Milliseks hindate kordoni ja kohaliku elanikkonna vahelist koostööd	41	1	5	3,29	1,101
Kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	41	1	5	3,59	,894
Info jagamine elanikele	41	1	5	3,27	1,073
Kogukonnaga suhtlemine kordonis	41	1	5	2,90	1,091
Kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta	41	1	5	2,73	1,119
Mida arvate kordoni võimaluste kasutamisest politseiteenuse kättesaadavaks tegemises kodanikele	41	1	5	2,78	1,235
Hinnake oma motivatsiooni tegeleda põhiülesannete	41	1	5	2,00	1,072
Kuidas mõjutaks rahaline lisatasu teie motivatsiooni tegeleda nimetatud lisaülesandega	41	1	5	3,44	1,184
Kui suur lisatasu protsendimäär põhipalgast oleks teie jaoks motiveeriv	41	1	3	2,83	,442
Kui nõustuksite lisaülesandega tegelema, siis palju oleksite valmis sellele tööpäevas aega kulutama	41	1	3	2,49	,637
Kui oluliseks peate koostööd kohaliku elanikkonnaga piiri valvamise seisukohalt	41	2	5	4,39	,666
Kuidas hindate tavakodanikuna politseiteenuse kättesaadavust maapiirkonnas	41	1	5	2,32	,986
Kehtivaid kokku	41				

Uurimistulemustest selgusid piirivalvevaldkonna politseiametnike hinnangud piirkondliku politseitöö rakendamise võimaluste kohta kordonis. Küsimusele, „mida arvate kordoni võimaluste kasutamisest politseiteenuse kättesaadavaks tegemises kodanikele?“, oli 41 vastuse keskmine 5-palli skaalal 2,78. Antud number jääb alla keskmise ja seega positiivset koguhinnangut ei anna. Kui võrrelda eraldi kahte kordonit (lisa 3), siis Saatse kordonis on antud number 5-palli skaalal 3,41. See tähendab, et Saatse kordonis ollakse enam sellise võimaluse poolt kui Värskas kordonis. Võrreldes eraldi kahte gruppi kordonite baasil, on antud uurimisküsimuse kontekstis mitmed tegurid, mis sellist suhtumist mõjutavad. Võrdluses ilmnevad mitmed erinevused, mis võivad aidata aru saada, miks Saatse kordon on positiivsema suhtumisega kordonite kasutamisel piirkondlikus politseitöös kui Värskas kordon. Saatse kordoni ametnikud on rohkem rahul oma tööga (kuigi motivatsioon on väiksem, siis rahaline lisatasu mõjutaks seda oluliselt), nende töökoormus on väiksem, teadmised kogukonnakesksest politseitööst on suuremad, olulisemaks peetakse ka koostööd kohaliku elanikkonnaga ja ollakse sellele vajadusel rohkem valmis aega kulutama. Erinevatest kohalike elanike kaasamise meetoditest, ollakse võrreldes Värskas kordoniga, neile rohkem toetavamad. Eriti vaadeldes kogukonnaga suhtlemist kordonis ja kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmist, mis tegelikult ongi üks piirkondliku politseitöö ülesandeid. Samas kõik respondendid hindavad kõrgelt vajadust koostööks kohaliku elanikkonnaga piiri valvamise seisukohalt (tabel 2). Kõrgeks positiivseks hindeks antud küsimusele on 4,39 palli, mis on ka kõrgeim hinne terves küsimustikus tervikuna. Teiselt poolt vaadatuna, nagu tavakodanikud, näevad ka piirivalvevaldkonna politseiametnikud, et maapiirkonnas on politseiteenuse kättesaadavus (tabel 2) nõrk- 2,32 palli.

Leidmaks erinevaid seoseid mitmete vaadeldavate küsimuste vahel, kasutab autor IBM SSPS Statistics 21 Pearsoni korrelatsioonianalüüsi. Korrelatsioon on olemas ja nullhüpotees välistatud, kui olulisuse koefitsient p on võrdne või väiksem kui .05 (usaldusväärsus 95%) või .01 (usaldusväärsus 99%). Ennustuse täpsuse andmiseks mõõdetakse korrelatsiooni tugevust. Korrelatsioonikoefitsient r on korrelatsiooni suuna ja tugevuse näitaja. Mida lähemal on leitud number ühele 2-osalise korrelatsioonianalüüsi puhul (nii+1 kui-1), seda tugevam on seos. Vastavalt, kas positiivne või negatiivne. (Babbie, et al 2013:246-251)

Teoorias on piirivalvevaldkonnal oluline roll kogukonnakeskse politseitöö arengus. Antud uuringus oli peamine küsimus, mis selle kohta käis järgmine: „Mil määral võiks kaasata

kohalikku elanikkonda piiri valvamisest politseitöö järgmistes tegevustes?“ Respondentidele oli ette antud neli varianti, millele nad andsid oma hinnangu 5-palli skaalal.

Tabel 3. Mil määral võiks kaasata kohalikku elanikkonda piiri valvamisest

	Vastuste arv	Min	Max	Keskmine	Standardhälve
Kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	41	1	5	3,59	,894
Info jagamine elanikele	41	1	5	3,27	1,073
Kogukonnaga suhtlemine kordonis	41	1	5	2,9	1,091
Kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta	41	1	5	2,73	1,119
Kehtivaid	41				

Piirivalve roll kogukonnakeskses politseitöös oleneb ka teadmistest. Sellest, millised on kordoni politseiametnike hetketeadmised, andis ülevaate küsimus kogukonnakeskse (piirkondliku) politseitöö kohta.

Tabel 4. Politseiametnike hinnangud oma teadmistele

	Vastuste arv	Min	Max	Keskmine	Standardhälve
Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst	41	1	2	2,9	0,860
Kehtivaid	41				

Püstitatud hüpoteesi uurimiseks kasutas töö autor Pearsoni korrelatsioonianalüüsi, leidmaks seoseid, kas haridustase ja teadmised kogukonnakesksest politseitööst mõjutavad politseiametnike hinnanguid sellest, milline on kordoni ja kohaliku elanikkonna vaheline koostöö. Tabelis 5 on välja toodud kolm küsimust, mis on seotud lõputöös püstitatud hüpoteesi uurimisega. Vastuste analüüsist Pearsoni korrelatsioonimeetodit kasutades tuleb välja oluline seos kõrgema haridustaseme (korrelatsiooniseos $r=.35$ ja olulisuse koefitsient $p=.021$) ning kõrgemate hinnangute üle oma teadmiste kohta kogukonnakesksest politseitööst (korrelatsiooniseos $r=.45$ ja olulisuse koefitsient $p=.003$), mis puudutavad hinnanguid, et kordoni

ja kohaliku elanikkonna vahelist koostööd peetakse tugevaks. Esitatud seosed on piisavalt olulised, et kinnitada lõputöös püstitatud hüpoteesi.

Tabel 5. Politseiametnike hinnangud koostööle, seosed haridustaseme ja teadmiste vahel kogukonnakesksele politseitööle

		Teie haridustase on	Kui palju oleksite teate kogukonnakesksest politseitööst	Milliseks kordoni ja kohaliku elanikkonna vahelist koostööd
Teie haridustase on	Pearsoni korrelatsiooniseos	1	.073	.358*
	Olulisuse koefitsient (2- osaline)		.649	.021
	Vastanute arv	41	41	41
Kui palju oleksite teate kogukonnakesksest politseitööst	Pearsoni korrelatsiooniseos	.073	1	.453**
	Olulisuse koefitsient (2- osaline)	.649		.003
	Vastanute arv	41	41	41
Milliseks kordoni ja kohaliku elanikkonna vahelist koostööd	Pearsoni korrelatsiooniseos	.358*	.453**	1
	Olulisuse koefitsient (2- osaline)	.021	.003	
	Vastanute arv	41	41	41

** . Korrelatsioon on oluline 0.01 punkti taseme juures (2-osaline).

* . Korrelatsioon on oluline 0.05 punkti taseme juures (2-osaline).

Olulisi seoseid võib leida teenistuskoha (Värska või Saatse kordon) ja milliseks hindavad ametnikud endi teadmisi kogukonnakesksest politseitööst vahel. Lisas 4 toodud IBM SSPS Statistics alusel arvatud Pearsoni korrelatsiooniseos $r=.41$ ja olulisuse koefitsient $p=.008$, mis näitab, et seos on tugev. Kõrgemad hinnangud teadmiste kohta, aga loovad uusi korrelatsioone. Teadmised on tugevas seoses arvamusega, kuidas kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus on oluline (lisa 5). Samuti info jagamine elanikele ja inimestega suhtlemine kordonis. Eelnimetatud meetodid ise on omavahel tugevalt põimunud. Väga tugev on seos, Pearsoni korrelatsiooniseos $r=.66$ ja olulisuse koefitsient on $p=.000$, info jagamisel (silmas on peetud info jagamist piiri valvamise käigus väljaspool kordonit) ja elanikega suhtlemisel otse kordonis (lisa 6). Antud uuringu kontekstis on oluline teada, et kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta ning kogukonnaga suhtlemine kordonis üldisemas plaanis on hästi korrelatsioonis. Seda näitab Pearsoni korrelatsiooniseos $r=.47$ ja olulisuse koefitsient on $p=.002$ (lisa 6). See annab aluse väita, et vastajad, kes olid kogukonnaga suhtlemise poolt kordonis üldisemas plaanis, toetavad ka võimalust, et inimesed saaksid tulla ja esitada omapoolseid avaldusi/pöördumisi.

Antud lõputöös uurib autor ka kordonite töökoormust ja seoses sellega, esitati ka respondentidele küsimus ajafaktori kohta. Korrelatsioonianalüüs selle kohta on alltoodud tabelis 6. Rahaline motivaator annab eelduse, et politseiametnik on valmis tegelema ka millegagi muuga peale põhiülesande.

Tabel 6. Seosed lisatasu ja lisaülesande vahel

		Kuidas mõjutaks rahaline lisatasu teie motivatsiooni	Kui palju oleksite valmis tööpäevas kulutama
Kuidas mõjutaks rahaline lisatasu teie motivatsiooni	Pearsoni korrelatsiooniseos	1	.504**
	Olulisuse koefitsient (2-osaline)		.001
	Vastanute arv	41	41

** . Korrelatsioon on oluline 0.01 punkti taseme juures (2-osaline).

Millised on peamised takistused kordonite kasutamisel politseiteenuse kättesaadavuse suurendamisel? Peamine takistus on ehk ka juba eelnevalt nimetatud kordoni jagamine nõ kohaliku elanikkonnaga. Positiivselt hinnatakse suhtlemist ja info vahetust elanikega, kuid seda sama tehes kordonis pigem kardetakse. Probleemidest, kartustest ja võib-olla ka teadmatusest, annavad hea ülevaate mõningad avatud küsimuses esitatud arvamused:

- *„Politsei tegevuse lisamine kordoni tööülesannete hulka (eriti põhitegevusena) on kahe küljega münt. Tõenäoline lõpptulemus- mõlemad küljed jäävad kahvatuks. Kindlasti ei maksaks alahinnata põhiriski- välispiiride valve kvaliteedi oluline langus. Hunt kriimsilm ja tema 12 ametit, muinasjutu lõppu teavad kõik.“*
- *„Kui lugeda piirivalvurid politseideks, siis piiriäärsetel aladel on politsei kättesaadavus päris suur. Sisemaal pigem vähene.“*
- *„Koostöö kohalikega oli juba enne politseiga liitmist väga hea ja tänu neile oleme palju illegaale kinni pidanud ja salakaubavedu tõkestanud.“*
- *„Teenuse pakkumiseks peavad olema eraldi sissekäiguga ruumid! Mõte hea, aga et lahendus toimiks peab ehitusse, ümberehitusse investeerima!“*
- *„Oleme varasemalt ja teeme siiani ka teiste ametkondade tööd (tulekahjude kustutamine, sõidukite ja kindlustuse kontroll, purjus sõidukijuhid, peretülide lahendamine jne).“*
- *„Kui vaadata Värskas kordoni valvatavat piirilõiku, siis maismaa- ja järvepiiri valvamiseks ei jagu aastaringselt isikkoosseisu. Siit järeldeb, et piirivalvamise kõrvalt pole võimalik tegeleda politseitööga.“*
- *„Kordon reageerib jooksvalt korrakaitseliste sündmustele, kuid kogukondlik politseitöö muudaks põhiülesande täitmise keeruliseks. Lisaks peaks kordoni ametnikke pidevalt koolitama antud valdkonnas, kuid selle jaoks aja leidmine põhiülesannetega seotud koolituste kõrvalt on raske (ressursid seab omad piirangud). See on minu isiklik arvamus.“*

3.3. Uurimistulemuste kokkuvõte

Uurimuse eesmärgiks oli saada piirivalvevaldkonna politseiametnike poolsed hinnangud ja arvamused, kas kordonite abil on võimalik lahendada probleem, et linnas elavatel inimestel on politsei poole pöördumiseks ning kontakteerumiseks oluliselt paremad võimalused kui maapiirkondades elavatel elanikel.

Uurimuses osales anonüümselt 41 ametnikku (22 Saatse ja 19 Värskas kordonist). Arvamused erinesid pisut kordonite lõikes. Värskas isikkoosseis pigem ei pooldanud kordoni võimaluste kasutamist piirkondliku politseitöö kättesaadavuse suurendamiseks, seevastu Saatse kordoni isikkoosseis pigem pooldas. Analüüsid erinevaid põhjuseid, miks on kordonite lõikes selline erinevus, saab välja tuua teadmiste osakaalu kogukondliku politseitöö põhimõtete suhtes. Enim teadmisi omanud ametnik hindas ka positiivselt erinevaid meetodeid, kuidas saab piirivalvevaldkonnas kogukondliku politseitööd paremaks muuta.

Lõputööst ja töö eesmärgist lähtuvalt oli püstitatud hüpotees, et politseiametnike hinnanguid kordoni ja elanikkonna vahelisele koostööle mõjutavad haridustase ning teadmised kogukonnakesksest politseitööst. Hüpoteesi püstitamisel lähtuti kordonite võimekuse lahtimõtestamisel, milleks on usaldus, solidaarsus ja koostöö kohalike elanikega. Hüpotees leidis kinnitust (korrelatsiooniseosed tabelis 5), et kõrgema hariduse ja haritumad politseiametnikud hindavad koostööd kohalike elanikega heaks, mis annab eelduse kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks piirkonnas.

Koostöö politsei ja elanike vahel kogukondliku (piirkondliku) politseitöö ühe peamise definitsiooni suhtes oldi valdavalt arusaavad. Seda hinnati ja peeti piiri valvamise seisukohalt väga oluliseks.

Politseiametnik, kes täidab talle peale põhiülesande veel mingit spetsiifilist tööülesannet, on õigustatud saama lisatasu ja seda oli ka näha vastustes. Tugev seos lisatasu ja lisaülesandele kulutatava aja vahel oli olemas.

Väga tugevad olid ka seosed erinevate koostöö vormide vahel. Elanikele info jagamine ja kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus (lisa 6). Suheldes elanikega, suureneb ka info jagamine ning vastupidi. Kogukonnaga suhtlemine kordonis ning kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta oleks seoseid arvestades mõistlik tegevus.

Takistused politseiteenuse kättesaadavuse suurendamisel olid küllaltki loogilised. Peamiseks negatiivseks mõjutajaks oli kindlasti teadmatus, kuidas on võimalik kordonit kasutada natuke tavapärasemast erineval viisil. Kindlasti ka arvamus, et kogukonnakeskne politseitöö on mingi „eriüksuse“ või eriteadmisi vajava lisaametniku tööks. Probleemiks antud võimaluse kasutamisel,

ilmnes ka kartus, et töökoormus kasvab või kordonist saab läbisõiduhoov. Tegelikult on tänasel päeval juba kordonites olemas eraldi ülekuulamis/menetlus ruumid, kus ongi vajalik materiaaltehniline baas olemas, et inimestega tegeleda. Kindlasti ehituslikult ei ole vaja midagi muuta (nt Värskas kordonis on 4 sisse- ja väljapääsu).

Kartus piirivalvevaldkonna ametnike seas klassikalises mõttes politseitöö ees on vähenemas. Tuntakse juba, et piiriääres ongi kohalike abistamine just kõige lähemal asuvate struktuurüksuste ülesanne. Kogukonnakeskse politseitöö eesmärk on leida koostöös elanikkond-politsei vahel toimiv suhe, kus vähese ressursi (isikkoosseis) tõttu ei kannataks sisejulgeolek (toodi välja, et ei jagu ametnikke) ja elanike turvalisus.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk oli selgitada välja, milline on Värskas ja Saatses kordoni võimekus politseiteenuse kättesaadavuse parandamiseks ja seeläbi kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks piirkonnas. Eesmärgi saavutamiseks uuris ja analüüsis autor teemakohast kirjandust ja kasutas mitmeid varasemalt PPA poolt läbiviidud uuringuid. Samuti viis ka ise läbi kirjaliku sotsioloogilise uurimuse, selgitamaks välja piirivalvevaldkonna hinnanguid ja arusaamasid politseiteenuse kättesaadavuse ning kogukonnakeskse politseitöö suhtes.

Hüpotees, et politseiametnike hinnanguid kordoni ja elanikkonna vahelisele koostööle mõjutavad haridustase ning teadmised kogukonnakesksest politseitööst, leidis kinnitust.

Vastuse uurimisküsimusele: „Kuidas hindavad piirivalvevaldkonna politseiametnikud piirkondliku politseitöö arendamise võimalust kordonis?“, andis ankeetküsimustikus esitatud valikvastustega küsimus. Kogumis, kõigi respondentide üldarvus, oli tulemus pigem negatiivne. Kuid jagades grupid vastavalt kordonitele eraldi, oli tulemus teine. Värskas kordon oli pigem negatiivse suhtumisega. Seevastu Saatses kordon suhtus pigem positiivselt eelnimetatud struktuurüksuste võimaluste kasutamisel piirkondliku politseitöö arendamisel.

Peamiseks takistuseks kordonite kasutamisel politseiteenuse kättesaadavuse suurendamisel ei ole mitte materaal-tehniline võimekus ja töökoormus, vaid ametnike endi teadmatust antud teemast, erinevad kartused seoses uue lähenemisviisiga piiri valvamise strateegias ning üldine motivatsioonipuudus.

Piirivalvevaldkonna roll kogukonnakeskse politseitöö arendamisel on oluline, sest piiri valvamine on kogukondliku põhimõtte järgija ja koostöö kohalike elanikega on väga hea. Rollide jaotuse seisukohalt on õigem, kui mõlemad osapooled saaksid veelgi suuremat kasu oma niigi elementaarsete tegevuste kaudu. See mida juba hetkelgi tehakse piiri valvamise ja kohalikega suhtlemise käigus, peab kanduma ka üldisesse piirkonna elukvaliteedi tõusu läbi turvalisuse suurenemise.

Lõputööd puudutavat kirjandust ja uurimistulemusi analüüsid teeb autor järelused:

- Kordonites on võimekus materiaal-tehnilise ressursi näol tegeleda piirkondliku politseitööd hõlmavate ülesannetega.
- Kordoni töökoormuse senisest oluliselt suuremat kasvu ette näha ei ole.
- Elanikke ja kohalike omavalitsusjuhtide arvamused on, et suurem politseiteenuse kättesaadavus on väga oluline. Teiselt poolt on sellega nõus ka politseiametnikud.
- Koostöö kordoni ja kohaliku elanikkonna vahel on hea ning seda tuleb arendada, et piiratud ressursi tingimustes võimalikult efektiivselt sisejulgeolekusse panustada.
- Politseiametnikel ei ole selget ettekujutust/teadmist, mis kogukonnakeskne politseitöö suures plaanis endast kujutab.
- Kordonite isikkoosseis kardab, et igapäevane võimalus elanikel kordonis liigelda häirib nende igapäevatööd.
- Politseiametnikel ei ole motivatsiooni põhiülesannete kõrvalt lisaülesandega tegeleda ilma lisatasuta.

Politseiteenuse kättesaadavuse parandamiseks ja kogukonnakeskse politseitöö arendamiseks kasutamaks kordonite võimekust Värskas ja Saatses kordonite näitel, teeb autor alljärgnevad ettepanekud:

- Piirivalvevaldkonna ametnikele selgitada kogukonnakeskse (piirkondliku) politseitöö põhimõtteid ja saadavat kasu piiri valvamises.
- Leida motiveeritud ametnikud (3-4 ühest kordonist), kes oleksid huvitatud ja valmis süvenenult kogukonnaga suhtlema ja infot vahetama.
- Analüüsida optimaalset töökoormuse kasvu, koostööst saadavat kasu ning seeläbi planeerida lisatasu suurus.
- Piirkonnas läbi viia infopäevad, kus selgitatakse laiapõhjalise ja ühiste eesmärkidele rajatud koostöö mõtet.

Antud tööd saavad kasutada organisatsiooni tippjuhid, kes seavad vastavalt PPA visioonidest lähtuvalt eesmärged paremaks ressursi haldamiseks. Samuti annab antud lõputöö kontsentreeritud ülevaate kogukondliku politseitöö põhimõtetest, mida saavad edukalt teadmiste hankimiseks kasutada ka asjaga vähem kursis olevad politseiametnikud. Töö julgustab kõiki lugejaid leidma probleemidele uudseid ja innovaatilisi lahendusi, mis tagavad organisatsiooni tugeva arengu.

SUMMARY

The present thesis has been presented on 51 pages. References include 22 sources. The work has 1 figure, 6 tables and 6 appendices. It is written in Estonian and an English summary is included.

The topic of the research paper is „ The improvement of police service availability and community policing using the example of Värskas and Saatses border guard station“. The paper got started from the novel idea how to improve the availability of police service in the areas surrounded by temporary control-lines between Estonia and Russian Federation, surveying the international policing strategies as well the methods established in Estonia.

The purpose of the paper was to find out the adeptness of Värskas and Saatses border guard stations to improve policing availability and community policing. The adeptness is connected with trust, solidarity and cooperation with locals. Based on this, the hypothesis is „ The perceptions of police officers, what the cooperation between cordons and locals can be, are influenced by education levels and knowledge of community based policing. “

The research was conducted using quantitative data collecting method among the Värskas and Saatses staff. The hypothesis was confirmed by the fact, that more educated police officers evaluated the cooperation with the locals to be good, which gives presumption to develop better community policing.

The collected information is useful to organization leaders, who according to Police and Border Guard Board visions establish goals to improve the management of the resources. Also, it gives a concentrated overview of the principles of community policing, which encourages readers to find new solutions to problems in order to provide a strong development in an organization.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

TABEL 1. VASTANUTE ARV JA RELIAABLUSE KOEFITSIENT	24
JOONIS 1. TÖÖSTAAŽ	25
TABEL 2. ANKEETKÜSIMUSTIKU PÕHIOSA KÜSIMUSTE TULEMUSED	26
TABEL 3. MIL MÄÄRAL VÕIKS KAASATA KOHALIKKU ELANIKKONDA PIIRI VALVAMISSE.....	28
TABEL 4. POLITSEIAMETNIKE HINNANGUD OMA TEADMISTELE	28
TABEL 5. POLITSEIAMETNIKE HINNANGUD KOOSTÖÖLE, SEOSSED HARIDUSTASEME JA TEADMISTE VAHEL KOGUKONNAKESKSELE POLITSEITÖÖLE	29
TABEL 6. SEOSSED LISATASU JA LISAÜLESANDE VAHEL	30

VIIDATUD ALLIKATE ÜLEVAADE

- Andmed Värskas valla 2011, 2012 ja 2013 .a süütegude kohta. ALIS (MIS) andmebaas. Välja otsitud Politsei- ja Piirivalveameti siseveebist 04.01.2014
- Annus, T. 2006. Riigiõigus. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.
- Babbie, E., Halley, F. S., Wagner III, W. E., Zaino, J. 2013. Adventures in Social Research: Data analysis using IBM SPSS Statistics. Thousand Oaks: Pine Forge Press A Sage Publications Company.
- Hawdon, J., Ryan, J. 2003. Police- Resident Interactions and Satisfaction With Police: An Empirical Test of Community Policing Assertions. Criminal Justice Policy Review, 14(1), lk 55-74. Välja otsitud SAGE andmebaasist 26.10.2012
- Hinds, L. 2008. Public satisfaction with police: the influence of general attitudes and police-citizen encounters. International Journal of Police Science & Management, 11(1), lk 54-64. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 16.10.2012
- Hirsijärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2007. Uuri ja kirjuta [Tutki ja kirjoita]. Tõlge eesti keelde: I. Kraav jt. Tallinn: Kirjastus Medicina. (Originaal on publitseeritud Helsingis, 2004), lk 179-191.
- Huul, M-L. 2012. Elanike hinnangud politseinike ja piirivalvurite tööle. Avaliku arvamuse uuring. Välja otsitud Politsei- ja Piirivalveameti siseveebist 11.02.2013
- Huul, M-L. 2013. Politsei- ja piirivalveameti usaldusväärsus 2012. aastal. Omnibussuuring. Välja otsitud Politsei- ja Piirivalveameti siseveebist 11.02.2013
- Kaasik, J. 2007. Kogukonnakeskne politseitöö. Tallinn: Sisekaitseakadeemia kirjastus
- Kiehelä, H. ja Virta, S. 2000. Lähipolitsei kui lähenemisviis [Lähipoliisi lähestymistapana]. Tõlge eesti keelde: M. Moora. Tallinn, Sisekaitseakadeemia kirjastus. (Originaal on publitseeritud Espoos, 1999), lk 20-23.
- Kääriäinen, J., Siren, R. 2011. Trust in the police, generalized trust and reporting crime. European Journal of Criminology, 8(1), lk 65-81. Välja otsitud SAGE andmebaasist 29.10.2012

- Kääriäinen, J., Siren, R. 2012. Do the police trust in citizens? European comparisons. *European Journal of Criminology*, 9(3), lk 276-289. Välja otsitud SAGE andmebaasist 19.11.2012
- Loodla, K., Noorkõiv, R. 2013. Kohalike omavalitsusüksuste võimekuse indeks 2012, siseministeerium.ee kodulehelt
www.siseministeerium.ee/public/KOV_indeks__2013_aruanne_final.pdf välja otsitud 04.01.2014
- Lõuna prefektuuri konstaablijaoskondade kontaktandmed ja vastuvõtujad. Politsei- ja Piirivalveameti kodulehelt www.politsei.ee/dotAsset/240424.pdf välja otsitud 26.05.2013
- Peaslee, L. 2009. Community policing and social service partnerships: lessons from New England. *Police Practice and Research*, 10(2), lk 115-131. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 15.10.2012
- Piirkondliku politseiöö juhend. Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori 01.01.2010. a käskkiri nr 6. Välja otsitud Politsei- ja Piirivalveameti siseveebist 11.10.2012
- Politsei- ja Piirivalveameti struktuuriüksuste 2013. aasta tööplan. Välja otsitud Politsei- ja Piirivalveameti siseveebist 13.05.2013
- Rannama, T. 2012. Ülevaade 2011. aastal omavalitsusjuhtide seas läbiviidud küsitluse tulemustest. Ankeeturing. Välja otsitud Politsei- ja Piirivalveameti siseveebist 11.02.2013
- Rosenberg, H., Sigler, R., Lewis, S. 2008. Police officer attitudes toward community policing: a case study of the Racine Wisconsin Police Department. *Police Practice & Research*, 9(4), lk 291-305. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 30.10.2013
- Service, T. 2012. From Belfast to Bishkek: an International perspective on neighbourhood and community policing. *International Journal of Police Science & Management*, 14 (4), lk 362-372. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 30.10.2013
- Värskas valla arengukava 2013-2024. 2013. Värskas valla kodulehelt
www.verska.ee/documents/2048762/2066649/V%C3%A4rskas+valla+arengukava+2013-2024.pdf välja otsitud 27.12.2013
- Yero, A., Othman, J., Samah, B.A., D'Silva, L.L., Sulaiman, A.H. 2012. Re- visiting concept and theories of community policing. *International Journal of Academic Research*, 4(4), lk 51-55. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 15.10.2012

LISA 1. REGISTREERITUD SÜÜTEOD VÄRSKA VALLAS (ALIS, MIS 2014)

Registreeritud kuriteod Värskas vallas			2011	2012	2013
Aasta					
Seadus	Paragrahv	Lõige	Kuriteod	Kuriteod	Kuriteod
KarS	§ 113	-	0	1	0
	§ 120	-	2	2	4
	§ 121	-	4	0	4
	§ 184	lg 2	0	1	0
	§ 199	lg 1	3	4	3
	§ 199	lg 2	6	5	5
	§ 201	lg 1	1	0	0
	§ 202	lg 1	0	10	6
	§ 209	lg 1	0	0	1
	§ 209	lg 2	2	0	1
	§ 209	lg 3	0	2	1
	§ 215	lg 1	0	0	1
	§ 258	lg 1	4	1	13
	§ 259	lg 2	0	0	2
	§ 266	lg 1	0	1	1
	§ 266	lg 2	0	2	1
	§ 274	lg 1	1	0	0
	§ 275	-	3	0	0
	§ 298	lg 1	0	0	1
	§ 329	-	2	0	0
	§ 331	-	4	0	0
	§ 344	lg 1	2	0	0
	§ 345	lg 1	9	0	19

§ 376	lg 1	0	2	0
§ 391	lg 1	1	0	2
§ 391	lg 2	1	2	0
§ 418	lg 1	0	0	1
§ 424	-	28	9	14
KOKKU		73	42	80

Registreeritud väärted Värskas vallas

Aasta	2011	2012	2013
Seadus			
AS	4	13	5
KarS	17	5	8
KOKS	2	1	
LKindis	1	6	10
LS	258	282	231
NPALS	0	0	1
RelvS	0	4	0
RiPS	31	19	14
TubS	0	1	0
VMS	35	15	15
MSOS	1	0	0
KVS	1	1	0
KOKKU	350	347	284

LISA 2. ANKEETKÜSIMUSTIK

Hea vastaja!

Käesoleva ankeetküsimustiku eesmärk on koguda hinnanguid ja ettepanekuid politseiteenuse kättesaadavuse osas. Uuring on suunatud kordoni politseiametnikele, kes oma igapäevatöös tegelevad põhiülesandena piiri valvamisega ja puutuvad seeläbi kokku piirkonna elanikega. Küsimustiku on koostanud SKA politsei- ja piirivalvekolledži kaugõpperühma üliõpilane Kalvo Kotkas oma lõputöö raames, mis uurib politseiteenuse kättesaadavuse parandamist ja kogukonnakeskse politseitöö arendamist kordonite võimekuse baasil Värskas ja Saatses kordonite näitel.

Ankeet on anonüümne ja Teie poolt antud vastuseid kasutatakse vaid lõputöös, eesmärgiga saada ülevaadet, millised on kordoni politseiametnike hoiakud kogukonnakesksele politseitööle parandamiseks piirkonnas politseiteenuse kättesaadavust.

Küsimustik on koostatud valikvastustega küsimustest. Märgistage ainult üks variant Teile sobival moel kas risti x või linnukesega ✓. Palun vastake ausalt, sest Teie poolt antud vastused on vajalikud üldistava analüüsi koostamiseks, et saada ülevaade kordonite võimekusest parandamiseks politseiteenuse kättesaadavust ja arendamiseks kogukonnakeskset politseitööd.

1. Teie vanus on?

---

2. Ametikoha nimetuselt olete?

---

3. Teie teenistuskohaks on:

- Värskas kordon
- Saatses kordon

4. Teie tööstaaž on:

- kuni 5 aastat
- 6- 9 aastat
- 10 - 15 aastat

- rohkem kui 15 aastat

5. Teie haridustase on:

- üldkeskharidus
- kutsekeskharidus
- kõrgharidus

6. Olen rahul oma tööga:

- ei ole nõus
- pigem ei ole nõus
- ei oska öelda
- pigem nõus
- nõus

7. Minu motivatsioon on:

- väga väike
- üsna väike
- ei oska öelda
- üsna suur
- väga suur

8. Minu töökoormus on:

- väga väike
- üsna väike
- ei oska öelda
- üsna suur
- väga suur

9. Kui palju teate kogukonnakesksest (piirkondlikust) politseitööst:

- üldse mitte
- üsna vähe
- mingil määral
- üsna palju
- väga palju

10. Milliseks hindate kordoni ja kohaliku elanikkonna vahelist koostööd:

- väga harv

- üsna harv
- ei oska öelda
- üsna sage
- väga sage

11. Mil määral võiks kaasata kohalikku elanikkonda piiri valvamisesse politseitöö järgmistes tegevustes:

- kogukonnaga suhtlemine piirivalvamise käigus
  - üldse mitte üsna vähe mingil määral üsna palju väga palju
- info jagamine elanikele (hetkeolukord piiril, seadusemuudatused, ennetusprojektid jms)
  - üldse mitte üsna vähe mingil määral üsna palju väga palju
- kogukonnaga suhtlemine kordonis (infopäevad, kodanike omaalgatuslik pöördumine jms)
  - üldse mitte üsna vähe mingil määral üsna palju väga palju
- kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta ja läbi selle lisainfo küsimine/saamine
  - üldse mitte üsna vähe mingil määral üsna palju väga palju

12. Mida arvate kordoni võimaluste kasutamisest politseiteenuse kättesaadavaks tegemises kodanikele:

- ei ole nõus
- pigem ei ole nõus
- ei oska öelda
- pigem nõus
- nõus

13. Hinnake oma motivatsiooni tegeleda põhiülesannete kõrvalt kogukondliku politseitööga:

- väga väike
- üsna väike
- ei oska öelda
- üsna suur
- väga suur

14. Kuidas mõjutaks rahaline lisatasu Teie motivatsiooni tegeleda nimetatud lisaülesandega:

- üldse mitte
- üsna vähe

- mingil määral
- üsna palju
- väga palju

15. Kui suur lisatasu protsendimäär põhipalgast oleks Teie jaoks motiveeriv:

- 1-5%
- 5-9%
- üle 9%

16. Kui nõustuksite lisaülesandega tegelema, siis palju oleksite valmis sellele tööpäevas aega kulutama:

- kuni 0,5 tundi
- 0,5-1 tund
- nii palju kui vaja

17. Kui oluliseks peate koostööd kohaliku elanikkonnaga piiri valvamise seisukohalt:

- väga ebaoluliseks
- üsna ebaoluliseks
- ei oska öelda
- üsna oluliseks
- väga oluliseks

18. Kuidas hindate tavakodanikuna politseiteenuse kättesaadavust maapiirkonnas:

- liiga vähene
- vähene
- piisav
- hea
- väga hea

19. Kui soovite midagi lisada, siis saate seda teha siin:

Täna!

Kalvo Kotkas; kalvo.kotkas@politsei.ee

LISA 3. KIRJELDAV STATISTIKA KORDONITE VÕRDLUSES

Teie teenistuskohaks on	N	Min	Max	Keskmine	Standardhälve
Teie vanus on	19	25	50	34,42	6,212
Teie tööstaaž on	19	1	4	2,42	1,170
Teie haridustase on	19	1	3	1,95	,621
Olen rahul oma tööga	19	2	5	4,11	,937
Minu motivatsioon on	19	1	5	3,00	1,054
Minu töökoormus on	19	2	4	3,42	,692
Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst	19	1	3	2,53	,697
Milliseks hindate kordoni ja kohaliku elanikkonna vahelist koostööd	19	2	4	3,16	,898
kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	19	1	5	3,53	,905
Värskas kordonis info jagamine elanikele	19	1	4	3,42	,961
kogukonnaga suhtlemine kordonis	19	1	4	2,68	,946
kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta	19	1	4	2,37	,955
Mida arvate kordoni võimaluste kasutamisest politseiteenuse kättesaadavaks tegemises kodanikele	19	1	4	2,05	,848
Hinnake oma motivatsiooni tegeleda põhiülesannete kõrvalt kogukondliku politseitööga	19	1	2	1,63	,496

	Kuidas mõjutaks rahaline lisatasu teie motivatsiooni tegeleda nimetatud lisaülesandega	19	1	5	2,89	,937
	Kui suur lisatasu protsendimäär põhipalgast oleks teie jaoks motiveeriv	19	2	3	2,95	,229
	Kui nõustuksite lisaülesandega tegelema, siis palju oleksite valmis sellele tööpäevas aega kulutama	19	1	3	2,16	,688
	Kui oluliseks peate koostööd kohaliku elanikkonnaga piiri valvamise seisukohalt	19	3	5	4,32	,582
	Kuidas hindate tavakodanikuna politseiteenuse kättesaadavust maapiirkonnas	19	1	3	2,26	,653
	Kehtivaid	19				
	Teie vanus on	19	25	52	40,16	7,057
	Teie tööstaaž on	22	1	4	3,05	1,133
	Teie haridustase on	22	1	3	1,82	,588
	Olen rahul oma tööga	22	2	5	4,18	1,006
	Minu motivatsioon on	22	1	5	2,77	1,066
	Minu töökoormus on	22	2	4	3,27	,827
	Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst	22	2	5	3,23	,869
Saatse kordon	Milliseks hindate kordoni ja kohaliku elanikkonna vahelist koostööd	22	1	5	3,41	1,260
	kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	22	2	5	3,64	,902
	info jagamine elanikele	22	1	5	3,14	1,167
	kogukonnaga suhtlemine kordonis	22	1	5	3,09	1,192
	kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta	22	1	5	3,05	1,174

Mida arvate kordoni võimaluste kasutamisest politseiteenuse kättesaadavaks tegemises kodanikele	22	1	5	3,41	1,182
Hinnake oma motivatsiooni tegeleda põhiülesannete kõrvalt kogukondliku politseitööga	22	1	5	2,32	1,323
Kuidas mõjutaks rahaline lisatasu teie motivatsiooni tegeleda nimetatud lisaülesandega	22	1	5	3,91	1,192
Kui suur lisatasu protsendimäär põhipalgast oleks teie jaoks motiveeriv	22	1	3	2,73	,550
Kui nõustuksite lisaülesandega tegelema, siis palju oleksite valmis sellele tööpäevas aega kulutama	22	2	3	2,77	,429
Kui oluliseks peate koostööd kohaliku elanikkonnaga piiri valvamise seisukohalt	22	2	5	4,45	,739
Kuidas hindate tavakodanikuna politseiteenuse kättesaadavust maapiirkonnas	22	1	5	2,36	1,217
Kehtivaid	22				

LISA 4. KORRELATSIOON TEENISTUSKOHA JA HINNANGUTE ÜLE TEADMISTE KOHTA

		Teie teenistuskohaks on	Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst
Teie teenistuskohaks on	Pearsoni korrelatsioon	1	,411 **
	Olulisus (2-osaline)		,008
	N	41	41
Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst	Pearsoni korrelatsioon	,411 **	1
	Olulisus (2-osaline)	,008	
	N	41	41

** . Korrelatsioon on oluline 0.01 punkti taseme juures (2-osaline).

LISA 5. SEOSSED TEADMISTE JA ERINEVATE PIIRI VALVAMISE MEETODITE VAHEL

		Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst	kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	info jagamine elanikele	kogukonnaga suhtlemine kordonis
Kui palju teate kogukonnakesksest politseitööst	Pearsoni korrelatsioon	1	,401**	,408**	,442**
	Olulisus (2-osaline))		,009	,008	,004
	N	41	41	41	41
kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	Pearsoni korrelatsioon	,401**	1	,666**	,522**
	Olulisus (2-osaline))	,009		,000	,000
	N	41	41	41	41
info jagamine elanikele	Pearsoni korrelatsioon	,408**	,666**	1	,664**
	Olulisus (2-osaline))	,008	,000		,000
	N	41	41	41	41
kogukonnaga suhtlemine kordonis	Pearsoni korrelatsioon	,442**	,522**	,664**	1
	Olulisus (2-osaline))	,004	,000	,000	
	N	41	41	41	41

** . Korrelatsioon on oluline 0.01 punkti taseme juures (2-osaline).

LISA 6. SEOSSED ELANIKE KAASAMISES PIIRI VALVAMISSE ERINEVATES POLITSEITÖÖ TEGEVUSTES

		kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	info jagamine elanikele	kogukonnaga suhtlemine kordonis	kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta
kogukonnaga suhtlemine piiri valvamise käigus	Pearsoni korrelatsioon	1	,666**	,522**	,311*
	Olulisus (2- osaline))		,000	,000	,048
	N	41	41	41	41
info jagamine elanikele	Pearsoni korrelatsioon	,666**	1	,664**	,145
	Olulisus (2- osaline))	,000		,000	,366
	N	41	41	41	41
kogukonnaga suhtlemine kordonis	Pearsoni korrelatsioon	,522**	,664**	1	,470**
	Olulisus (2- osaline))	,000	,000		,002
	N	41	41	41	41
kodanikelt avalduste/pöördumiste vastuvõtmine erinevate süütegude kohta	Pearsoni korrelatsioon	,311*	,145	,470**	1
	Olulisus (2- osaline))	,048	,366	,002	
	N	41	41	41	41

** . Korrelatsioon on oluline 0.01 punkti taseme juures (2-osaline).

* . Korrelatsioon on oluline 0.05 punkti taseme juures (2-osaline).